

KOMMUUN

Mario Pulver

Tegelased

Rix (29)

Uku Heinsaar (28)

Kaja Heinsaar (26)

Joonas (24)

Kristel (22)

Maarja (19)

Lauri Toompuu (18)

Episoodiliselt, repliikidega

Jaan (üle keskea)

linnavalitsuse esindaja Raul Kauba (keskealine)

politsei (kehata hääl)

politseinik Riina Laasner (vanus vabalt valitav)

Lauri ema (kehata hääl)

politseinik Elmer Jakovlev (vanus vabalt valitav)

Episoodiliselt, repliikideta

Peokülalised

I VAATUS

1. STSEEN

Rix, Uku, Kaja, Joonas, Kristel, Maarja, Lauri

Tartu. 21. sajandi esimene veerand. Ühes Karlova lagunenud ja ametlikult kasutuskõlbmatus majas Eha tänaval tegutseb viiendat aastat noorte kommuun EHA ehk EluHarmooniaArmastus. Vaadetelt anarhistlik ja liberaalne, ühesõnaga kõike seda, mida üks jõuline, idealistlik, võrdõigusesse uskuv noor esindaks. Mitteametlik juht/visionäär Uku (28) teeb linnavõimude kallal lobitööd ja teostab obsessiivse pedantlusega argiseid toiminguid, mõtlik filosoof Joonas (24) koostab platvorme ja loeb teooriat, Uku endine abikaasa ja Joonase praegune elukaaslane Kaja (26) suhtleb reipalt välismaiste kommuunidega ja teeb meediatööd ning strateegiat. Elukaaslased Kristel (22) ja Maarja (19) on kunstiaande ja -taustaga eksperdid, kelle korraldada on talgud ja töötoad ning kes kaunistavad kommuuni ennast. Boheemlaslik ja ebastabiilne Rix (29) tegeleb vaheldumisi kõrtsides istumise ja ootamatult andeka ehitustööga.

Kommuuni sisemus on kirev, külluslik, värvikas segu eesti- ja idamaisest visuaalkultuurist. Esimesel korrusel on vaheseintega liigendatud, aga muidu ühiskasutuses ala, teisel korrusel on magamistoad. Madratsid/improviseeritud toolid, viiruk, alternatiivne muusika, efektsed plakatid.

Sügisene hilisõhtu EluHarmooniaArmastuses. Päeval toimunud seinamustri maalimise töötuba on lõppenud, seda juhendanud Kristel ja Maarja lõpetavad mustrit, mida osalejad päeval alustasid. Uku ja Joonas arutavad üht projekti. Kaja loeb raamatut. Sisse astub Rix, kes on pikast kõrtsituurist joviaalses tujus ja kelle käsi on ümber veidi kohmetu, kuid laitmatult hipsterliku välimusega noormehe – see on Lauri (18), värskelt Tartu Ülikoolis semiootikaõpinguid alustanud, senise elu peamiselt ahnelt Internetis elanud poiss Annelinna paneelikast.

RIX: Jouuu! Mis teete?

UKU: Projekti.

RIX: Millist?

JOONAS: Mõte on see, et tuleks juhtida tähelepanu Karlovas parklate vohamisele.

RIX: Äge. Äge. Laurile. Tule sisse! Istume. Toob nurgas seisvast iidse välimusega külmikust Lauri arvamust küsimata õlut – paistab, et see moodustab neli viiendikku külmiku sisust. Teeb vilunud liigutusega mõlemad pudelid lahti ja ulatab ühe Laurile, kes nihkub ebalevalt sisse. Istume! Istuvad. Mis moodi?

UKU: No meil on ainult esialgne idee. Praegu ongi ajurünnak.

JOONAS: Kontsept on see, et Karlovas tuleb parklastumine ümber pöörata ja maha võetud puude asemele istutada uued puud. See Pargi tänava otsa tehtud parkla on viimane piir.

RIX: Okei. Aga peakski panema parklasse puud kasvama. Et tuled hommikul autoga ja avastad, et parkla asemel on muld ja seal kasvab mets.

UKU: No vot. Aga kust sa võtad need puud?

RIX: Okei, siis põõsad.

UKU: Oled kunagi põõsast välja kaevanud? Pärts rāme töö.

RIX: No, kurat, siis väikesed taimed.

UKU: Millised?

RIX: Ma ei tea, kas vōi umbrohi, noh, pohhui.

UKU: Paned naadi maha vōi?

RIX: Vot panen jah, mida sa irised kogu aeg.

Uku irvitab.

RIX: Ei, aga teeme āra. Vāike labidas, vāike kāru ja viime öösel mulla kohale. Sinna Pargi tänava otsa.

UKU: Ūhe kārutāie?

RIX: Sina āra vingu.

JOONAS: Jah, ma arvan, et meil on vaja veel mõelda. Praegu on see asi suhteliselt lahja.

RIX: Okei, minge persse. Kaja! Mida loed?

KAJA: Rifkinit.

RIX: Mis asja?

KAJA: Jeremy Rifkin. Jagamismajandusest.

RIX: Vāga lahe. Sa oled seda lugenud, Lauri?

LAURI: Ei.

RIX: Millest see rāgib?

Kaja loobub vastumeelselt lugemisest.

KAJA: Rix, sa vōid seda ise ka lugeda.

RIX: Mis keeles see on?

KAJA: Inglise muidugi.

RIX: Ma ei loe inglise keelt muidugi.

KAJA: Oleks aeg juba āra õppida muidugi.

RIX: Sul on raske seda kokku võtta või?

KAJA: Filosoofiat on natuke raske kokku võtta, eriti kui kuulaja on jumala purjus.

RIX: Ma ei ole jumala purjus!

JOONAS: Hääl on küll pehme.

RIX: Sina mine persse! Kaja, mine kanni, millest see räägib?

KAJA: Jagamismajandusest noh. Et mida see täpsemalt kaasa toob.

RIX: Mida ta siis toob?

KAJA: Põhiliselt head. Kapitalismi on seni toitnud vabaturg, mis ajab tootluse üles ja tootmiskulud alla, aga nüüd on Interneti tõttu tootmiskulud sageli null ja tootmine ei allu enam turujõududele. Mis on hea.

RIX: Miks?

KAJA: Sest klassikaline kapitalism on sada aastat vana saast, mis oleks pidanud ammu kokku kukkuma.

RIX: Ma olen seda ju alati rääkinud.

JOONAS: Jah, ja tavaliselt järgneb sellele lausele „Jee, punk ei ole surnud!“

RIX: Ma ütlesin sulle, sina mine persse! Aa, kuulge, see on Lauri. Ütle siis tere, Lauri.

LAURI: Tere. *Tervitatakse.*

JOONAS: Natuke nagu tuttav nägu.

LAURI: Ma olen siin korduvalt käinud. Üritustel.

JOONAS: Mulle tundub ka, et oleks nagu märganud. On ju, Uku?

UKU: Meil käib siin palju rahvast.

LAURI: Me isegi vist vahetasime kunagi paar sõna Kajaga.

KAJA: Ma ei mäleta. Võib-olla.

RIX: Lauri tuleb meile.

UKU: Nagu ööbima või?

RIX: Nagu päriseks.

UKU: Ahah. Niimoodi lihtsalt tulebki?

RIX: Ta on jumalast äge vend. Rääkisime Zavoodis tund aega filosoofiast.

LAURI: Semiootikast.

RIX: Semiootikast. Ta on semiootik.

LAURI: No pigem esimese kursuse tudeng. Aga jah, semiootikas.

RIX: Väga tark vend. Minu arust oleks meil sihukest tüüpi vaja.

KAJA: Miks siis?

RIX: Ta teab teooriast jumalast palju.

KAJA: Nagu me kõik. Mis siis?

RIX: Ta on väga äge, noh.

UKU: See on tore, aga... Ei, meil käib külalisi palju. Tunne end hästi, Lauri, otsi endale ööseks suvaline punkt, kus magada. Eriti hea, kui sul on endal magamiskott, muidu leiab meilt ka midagi. Aga päris nagu nii lihtsalt me vastu võtta ei saa.

RIX: Miks?

UKU: Vaata, Rix, ma kohtusin Lauriga mõned minutid tagasi. Võib-olla tuleb välja, et ta on tõesti väga äge vend, aga ma vajan tutvumiseks natuke rohkem aega kui sina.

RIX: Ma olen temaga tunde rääkinud.

JOONAS: Lahe, aga meie ei ole.

RIX: Ei, noh, mul pohhui. Rääkige. Ta on väga tark. Ise näete.

UKU: Sobib suurepäraselt. Räägime. Räägi, Lauri. Kust pärit ja millega tegeled peale semiootika ja nii edasi.

LAURI: Ma olen Tartust. Läksin sel suvel ülikooli ja siin ma olen.

JOONAS: Ja kohe Zavoodi, jah? Ohtlik värk, võid igasuguste otsa sattuda. *Osutab Rixile, kes teeb vastu „Issand, kui hea nali“ grimassi.*

LAURI: Ma olen seal varem ka käinud.

UKU: Kui vana sa oled?

LAURI: Kaheksateist.

UKU: Ja oled varem Zavoodis käinud?

LAURI: Ega nad uksel dokumente ei kontrolli.

UKU: Point. Rix, too mulle ka õlut. Täna tuleb ilmselt pikem õhtu.

JOONAS: Ära unusta homset kohtumist.

UKU: Ah, kurat.

RIX: Mis kohtumist?

KAJA: Uku läheb linnavalitsusse.

RIX: Jälle? Mida sa käid seal? Nagunii räägivad kogu aeg sama jura.

LAURI: Mis jura?

Rix rehmab käega.

UKU: Igatahes mina kavatsen jurale endiselt vastu vaielda.

RIX: Nad ei kuula ju!

UKU: Sul on mingi parem plaan või?

RIX: Mhmh. Nagu alati: tuli otsa.

UKU: See lahendab loomulikult probleemid.

RIX: Täpselt. Alustame nullist. Kogukondlik valimine, igäüks esindab ainult ennast, igat tänavat valitseb ainult kohalik kommuun. Lihtne.

UKU: Jah. Sa võid neile seda rääkida. Ma mõtlesin, et ma alustan homme kuidagi teistmoodi kui „Tere, me paneme teie maja põlema.“

RIX: Sellepärast sa neile meeldidki, et sa annad kohe alguses alla.

UKU: Tsiteerides sind ennast: „Sina mine persse“.

JOONAS: Kirjutan alla. Menetleme nüüd paar õlut lahti. Rix, sedastan akuutset õllepuudust. Käesolevaga kuulutan välja pakkumuse selle lahendamiseks.

RIX: Kas see on vähempakkumus?

UKU: See on enampakkumus. Ehk: ma ei jõua enam ilma õlleta olla. Nii et palun menetle minuni mingi likviidne kääritusnähe.

JOONAS: Sekundeerin.

KAJA: Mulle ka.

RIX: Mis, ma olen mingi ori või?

UKU: Meil on veel klassiühiskond.

RIX: Ohoo, ja mina olen automaatselt alamklass?

JOONAS: Mina koostan meie tekste, järelikult mina olen kirjanik ehk jõukam keskklass...

KAJA: Mis ajast on kirjanikud jõukad?

JOONAS: Kaja targutab ja teeb *networking*'ut, järelikult tema on keskastme juht, Kristel ja Maarja on kunstnikud, järelikult käsitöölised ja Uku on loomulikult suur juht ja õpetaja. Sina oled töölisklass, järelikult kõige põhjas.

RIX: Okei, ma teen siis revolutsiooni ja löön teid kõiki mättasse.

JOONAS: Midagi sa ei tee, kuni ma uinutan sind oma tekstidega ja Kaja joodab sind täis.

RIX: Mine persse, mees, selle õlle tõin mina.

JOONAS: Kaja hangitud linnatoetuse eest. *Uku niheleb veidike, üks ole temagi omal ajal paar korda mõne taotluse siiski lõpuni vormistanud.*

RIX: Jaa, aga mina käisin poes.

UKU: Seda me räägimegi, et sina teed tööd.

Kristel ja Maarja on lõpetanud teiste jutu ajal oma seinamustri, pakkinud tarbed kokku ja puhastanud pintsleid ära. Maarja läheb ja toob külmikust kaks õlut ning tüdrukut liituvad seltskonnaga.

KRISTEL: Aa, see rahajutt tuletab meelde, et näed, Kaja, siin on uued tšekid. *Õngitseb taskust mingid paberikätkrad välja. Kaja vaatab teda pahaselt ja hakkab neid hoolikalt lahti rullides ja siludes läbi vaatama.*

RIX: Kogu aeg mingid kuradi tšekid. Nahhui on vaja seda paberimajandust?

KAJA: Sinu õlle ostmiseks, prole. Kristel, kurat!

KRISTEL: Mis on?!

KAJA: Sada korda on räägitud! Ei pane pintsleid ja pähkleid kokku!

KRISTEL: No, sorri, läksid ühele arvele, järgmine kord ei juhtu.

KAJA: Jaa, jaa, muidugi.

RIX: Okei, aga kui mina olen töölisklass, siis Lauri on kes?

JOONAS: Natuke raske öelda, arvestades seda, et ma ei tea temast muud kui et ta on kaheksateistaastane semiootikatudeng, kes armastab käia Zavoodis. Ehk siis: nagu kõik semiootikatudengid.

UKU: No aga Lauri – meil on nüüd õlled käes ja sul on kõigi tähelepanu. Hakka aga pihta. Räägi endast.

LAURI: Niimoodi on muidugi natuke raske. Ma pole harjunud olema tähelepanu keskpunktis.

JOONAS: Sa oled semiootik, sa peakski olema ammu harjunud sellega, et sa pole kunagi tähelepanu keskpunktis. Ausalt. Ma tean, millest ma räägin.

LAURI: Sa oled ka semiootikas?

JOONAS: Ütleme nii.

KRISTEL: Ütleme nii, et Joonas on olnud seal kuus aastat.

MAARJA: Ja istub seal kuus aastat veel.

JOONAS: Haa-haa.

KRISTEL: Kaugel su bakatöö juba on?

JOONAS: Lõpusirgel.

MAARJA: Nagu maratonis või?

KRISTEL: Viimased kolmkümmend kilti veel.

JOONAS: Mul lihtsalt sai vahepeal semiootikast siiber.

LAURI: Ahah. Noh, ma loodan, et mul ei saa kunagi. Mulle meeldib semiootika.

UKU: Miks?

LAURI: Ma olen alati mõelnud, et meid eristab ülejäänud loodusest see, et meie märgisüsteemid ja nende kasutus on tahtlikud. Et koer haugub ja see on märk, aga ta teeb seda rohkem nagu automaatselt. Ta lihtsalt teeb seda, kuna tal on sees see kood. Aga inimene võib haukuda või jätta haukumata – see on tahtlik valik. See mittehaukumine, märk kui märgi puudumine, see on minu jaoks tohutult põnev. Et nagu inimene on ainus, kes võib vaikida teadlikult selleks, et midagi öelda. See on kuidagi nii lihtne ja samas nii uskumatult keeruline märk. Keegi vaikib. Teised vaatavad ja loevad sellest välja täiesti erinevaid või vastukäivaid signaale. See on jumala karm. Ja see on ainult üks näide. Siis on veel iroonia või satiir või valetamine. Koer ei valeta. Koer ei ironiseeri. Minu arust peakski ainult seda uurima, see on nagu tüvitekst kogu ülejäänud inimkultuurile. Et kui me mõtleme välja, miks me seda teeme ja kuidas, siis see ju mõjutab kõike muud, mida inimkond teeb.

RIX: Ma ütlesin: jumala äge vend.

UKU: Aju on sul täitsa töökorras. Ainult et sellist esmakursuslase teksti võib kuulda Tartus päris

palju. Eriti Zavoodis.

Rix tõuseb püsti.

RIX: Uku, see, et sina ei taha seda enam kuulda, näitab lihtsalt, et sa oled ära lubjastunud. Sa käid seal linnavalitsuses nii kaua, et mõtled ka juba kuradi direktiivides ja menetlustes. Meil on vaja täpselt sellist venda, kes toob värsket mõtet. Sina ja Joonas jahute kuradi aruannetest ja projektidest. Kaja istub kuradi Facebookis ja oma raamatutes. See vend räägib sellest, millest on vaja rääkida. Jah, ma võin olla töölisklass selles mõttes, et ma tõusen reaalselt üles ja teen asja ära. Teie mõlisete Euroopa rahadest, aga meie võtame Lauriga ette reaalse muutuse.

JOONAS: Ostate punast kangast – Made in China – ja õmblete punalipu, et kapitalistliku ostukultuuri vastu võidelda?

RIX: Ja sina, Joonas, mine päriselt persse. Sina oled see kõige hullem. Uku on varsti, kurat, linnavalitsuse palgal, Kaja muutub ise raamatuks, aga sina istud ja ilgud kõigi kallal. Mida oled sina teinud, et see reaalsus muutuks? Ainult kirjutad mingit paska ja ajad tarka juttu, aga mida sa oled reaalselt teinud?

JOONAS: Avardanud vabakapitalismi kägistavates tingimustes poliitilist diskursust, et pakkuda sotsiaalmeedias alternatiivset vaatepunkti neile, kes on peavoolu poolt marginaliseeritud.

RIX: Vot täpselt. Saad aru, ma kuulasin Laurit tundide kaupa ja sellel mehel on reaalsed ideed, kuidas midagi liikuma lükata.

UKU: Super. Räägi siis, Lauri. Mida ja kuidas me lükkame liikuma?

LAURI: Noh, ma ütleks, et Rix võib-olla pisut võimendab üle.

RIX: Mida ma võimendan? Kurat, jumala õigesti rääkisid ju.

LAURI: Jaa, ei, ma mõtlen seda, et mul on tõesti mõned ideed ja mulle väga meeldib mõte sellest, et siin on selline kommuun, mis on end juba sisse töötanud ja millel on oma taust taga. Mulle tundub, et muutused algavadki sellistest väikestest kommuunidest ja levivad vägivallatu revolutsioonina ise edasi, eriti tänapäevase sotsiaalmeedia kaudu. Et kui me vaatame seda, kuidas hea algatus Indias või Rootsis jõuab, ma ei tea, ühe päevaga...

UKU: Jaa, okei. Vaata, sa pead praegu loengut. Meile. Ma olen sinust kümme aastat vanem. Ma tean kõike seda. Sa ei pea mulle sellest rääkima. Rix siin kiidab su tarka juttu, aga ma ikka ootan veel, et millal see tuleb?

KAJA: Uku, meil on külaline. EHA on alati olnud selline kommuun, mis ei pööra kedagi uksele tagasi. Mis iganes taju sul on või mis iganes sulle Lauri juures närvidele käib, see pole praegu viisakas. Ja see pole aus. See, et sa oled temast kümme aastat vanem, ei ole mitte tema, vaid sinu süü.

UKU: Vabandust. Päriselt ka. Kaja, sul on õigus. Vabandust, Lauri. Ma olen veidi väsinud ja mul on homme tähtis kohtumine.

JOONAS: Aga teeme ajurünnaku lõpuni. Peaks tegema mingi algatuse ja varsti. Paneks mingi

paugu kirja.

KRISTEL: Mis teemal?

UKU: Midagi linnavalitsuse pihta. Käivad juba pikemat aega närvidele.

KRISTEL: Tartu – heade mõtete linn.

RIX: Oota, aga peakski tegema mingi mõttepilve. Et umbes hüppad sinna sisse ja leiad sealt mingi täiesti suva mõtte.

JOONAS: Pigem siis mingi matt, et kõnnid peal ja satud iga sammuga tüüpilise ametnikumõla otsa.

UKU: Liiga igav.

KAJA *külmalt*: On või?

UKU: On küll. Pilv on igal juhul parem kui matt.

KAJA: Ja millest sa selle pilve teed?

RIX: Vatist! Mingi räige rull vatti ja siis sa eksled seal ja igal pool on mingid haiged mõtted!

MAARJA: Okei, see on päris lahe.

JOONAS: Jätka.

MAARJA: No et ongi nii – Raekoja platsil on suur vatipundar, sees „head mõtted“. Käid seal ringi ja vangutate pead. Et kuhu kurat ma olen sattunud.

UKU: Vatti on raske hankida. Peno oleks parem. Saab mahakantud jääke rottida.

RIX: Noh, aga teeme ära! Sa too peno kohale, me teeme tsikkidega pilve.

UKU: Okei, vaatame seda asja. Ma lähen magama. Räägime homme. *Tõuseb ja lahkub.*

RIX: Mis mõttes räägime homme? Teeme ära ja kõik!

JOONAS: Las magab. Tal on homme tähtis kohtumine.

RIX: Kuradi bürokraat.

KAJA: No ja siis?

RIX: Selle asemel, et pauku teha ja möllata, istub koosolekutel, raisk.

KAJA: Seda on ka vaja teha.

RIX: Saad aru, Uku on see mees, kes on kuradi kümme aastat olnud oma arust kõva juht, aga – vaatame ringi! Riik on ikka veel sama, on? Euroopa Liit mõõdab ikka su banaani kurvi, eks? Ja kas

keegi peale meie seda maja putitab? Ei! Muutusi on vaja. Tööd on vaja teha!

JOONAS: Ja meie sinu arust ei tee?

RIX: Mina ehitasin eile tšikkidele uue riuli. Mida sina eile tegid?

JOONAS: Kirjutasin kaksteist lehekülge teksti.

RIX: No vot!

JOONAS: Mis, erinevalt sinu riulist, ei lagune aastaga laiali.

RIX: Mees, sa saad peksta.

KRISTEL: Aitab. Olge mõlemad vait. Lauri, mis ideed sul siis täpsemalt on?

KAJA: See oli see mingi väikeste kommuunide teema või?

LAURI: Jah, muutused algavad väikestest kommuunidest ja levivad edasi. Nassim Taleb on rääkinud sellest, kuidas vähemusgrupp teatud tingimustes mõjutab kogu ülejäänud kogukonda nii, et see muutub tema järgi. Ta toob selle kosher-toidu näite.

Kaja ja Joonas on teoorias kodus ja vahetavad omavahel iroonilisi pilke.

RIX: Mis asja?

LAURI: Kosher on judaismi järgijatele kohustuslik standard selle kohta, et kuidas peab näiteks toitu valmistama, et tõsiusklik juut võiks seda süüa.

RIX: Okei, jätkka.

LAURI: Ühesõnaga, Taleb ütleb, et Ameerikas on näiteks nii, et kui ostad poest limonaadi, siis see on tavaliselt kosher. Seal on peal pisike U-täht. Sest kosher-limonaadi ja niisama limonaadi valmistamise vahe on tehase jaoks olematu. Ja palju mugavam on teha see kosheriks, et mitte kaotada tõsiusklikke juute. Sama asi on teiste vähemuste poolt tekitatud muutustega. Mina mõtlen, et kui väike kommuun teeb midagi ülimalt laheda, mis sobiks tegelikult ka teistele ja ei tooks kaasa probleeme, siis leviks see muutus kommuunist väljapoole.

KAJA: Loogiline.

LAURI: Sellepärast mulle EHA meeldibki, et teie kommuunil on potentsiaali neid muutusi tekitada. Sellepärast ma tahakski liituda.

KAJA: Miks just meil on seda potentsiaali? Kommuune on teisigi üle Eesti.

LAURI: Ma olen aastaid käinud siin üritustel. EHA on juba end sisse töötanud nii, et töötoad on hullult populaarsed, teil on linna ja Euroopa toetused, teil käivad siin kunstnikud residentuuris, teil on väga head artiklid – respekt, Joonas.

KRISTEL: Ja me oleme Tartus, nii et sa ei pea kuhugi metsa vahele kolima.

Lauri pobiseb midagi punastades.

KAJA: See on täiesti okei, ma pole ka seda tüüpi, et koliks kuhugile talusse.

JOONAS: Kõik on ju väga tore, ainult et kuidas neid muutusi peaks tekitama? Praegu jääb vägisi mulje, et me oleme siin need viis aastat niisama vegeteerinud.

LAURI: Ei, ma ei ütleks.

JOONAS: Aga kui sa ütled, et EHA peaks tekitama muutuse, mis leviks väljapoole kommuuni, siis kas me oleme neid muutusi tekitanud?

LAURI: Ilmselt midagi kindlasti.

JOONAS: Ilmselt või kindlasti?

LAURI: Ma ei oska niimoodi öelda.

JOONAS: Niisiis sa ei tea, kas EHA on selliseid muutusi nende viie aasta jooksul tekitanud?

LAURI: Ma ei saa seda kinnitada, jah.

JOONAS: Kas võib siis öelda, et sa ei tea seda?

RIX: Joonas, kurat, jäta rahule.

JOONAS: Oot, üks hetk. Ma tahan lihtsalt saada kinnitust sellele, kas Lauri oskab faktiliselt öelda, et EHA pole oma viie tegevusaasta jooksul tekitanud ühtki muutust, mis leviks väljapoole ühiskonda ja teeks elu kuidagi paremaks.

KAJA: Joonas, sokraatilise dialoogi kasutamine alaealiste peal on keelatud.

JOONAS: Ta on ju kaheksateist.

KRISTEL: Siis teeme sellise reegli, et kui ei tohi poest alkoholi osta, ei pea sinuga vestlema. Probleem lahendatud. Mina lähen magama. Marksu, pane pärast mu telefon hääletu peale.

MAARJA: Okei.

KAJA: Ma lähen ka magama. Joonas, ära kiusa teda. Muidu magad tekita.

Kristel ja Kaja lahkuvad, jättes Joonase, Rixi ja Maarja Lauriga.

JOONAS: Kuidas siis on? Kas EHA on mingilgi moel maailma paremaks muutnud või ei?

RIX: Joonas, üks sõna veel ja ma sõidan sulle molli.

JOONAS: Okei, mul ei ole mõtet vägivaldsetes tingimustes arutleda. Tšau. *Tõuseb ja lahkub.*

RIX: Kurat, viimane aeg ka.

LAURI: Ma pole päris kindel, miks ma talle ei meeldi.

MAARJA: Eks te olete samasugused.

RIX: Mille poolest?

MAARJA: Sellised intellektuaalid. Pane kaks tükki ühte ruumi kinni ja varsti on vaidlus lahti.

LAURI: Oma arust ma pole eriti vaidlushimuline. Mulle meeldib vestelda, mitte vaielda.

MAARJA: Mida iganes.

RIX: Joonas ainult targutab ju. Lihtsalt targutab. Mingid uhked sõnad ja palju möla, aga mõte läheb kaduma. Lauril on konkreetsed ettepanekud, konkreetsed ideed. Minu arust on meil just sellist meest vaja.

MAARJA: Võta äkki vähe vaiksemalt, Joonas võib kuulda.

RIX: Las kuuleb! Mõttetu mees ju?

MAARJA: Ma ei tea, mulle ta tekstid meeldivad.

LAURI: Nõus, mulle ka. Aga miks sulle?

MAARJA: Joonas näeb suuremat pilti. Uku tegeleb argiküsimustega, Kaja loob sidemeid ja on strateeg. Aga Joonas mõtestab kogu seda värki, mida me teeme.

RIX: Mida siin mõtestada? Sina värvid seinu, mina ehitan, Kaja on Facebookis, Uku on kunn. Ongi kõik.

MAARJA: Aga miks me seda teeme?

RIX: Sest mulle meeldib ehitada!

MAARJA: Aga miks?

RIX: Kuule, sa oled sama hull kui Joonas.

MAARJA: Tead, miks mina „seinu värvin“, nagu sa ütled? Sest sada aastat tagasi olid maalingud tavaline viis seinu kaunistada. Siis tuli tapeediaeg ja kogu see ilu mätsiti paberi alla. Mina tahan, et meie töö tutvustaks inimestele seda, mida nõukaaeg kaotas. Kogu see vanade materjalide taasavastamine ja vanade esemete puhastamine ja korrastamine, kogu see hingavate seinte ja linaõlivärvide teema on kinni selles, et vahepeal hävitati või unustati sajandeid kogunenud tarkused. Meie taastame seda. Ja Kaja räägibki sellest teistele ja hangib meile raha, et me saaks üldse neid asju teha. Aga Joonas vaatab ülemaailmset pilti. Saad aru? Ta mõtestab lahti, mis siin vahepeal valesti läks ja kuidas saaks nii, et seda enam ei tuleks.

RIX: Mina panen kokku ägeda kapi. Müüme selle maha, saame raha. Ongi tegevustoetus ja keegi

saab mõnusa, vanamoodsas stiilis riidekapi. Mis mõtestamist on siin vaja?

MAARJA: Vaata seda nii. Meie oleme ugrilased. Aga selleks, et me seda teaks, oli vaja, et Lennart Meri ja Jaan Kaplinski ja kõik need teised arutleks selle teema lahti. Et meie siin Eestis ja nemad seal Handimaal on sugulased. Sest pealtnäha on ühed siin ja teised seal ja polegi nagu midagi ühist. Samamoodi näitab Joonas, et see katkestus, mis meil nõukaaja tõttu oli, esines ainult meil. Et Prantsusmaal ja Belgias on need traditsioonid alles. Järelikult viga oli meie ühiskonnas, mitte et sitt tapeet ja linoleum olidki paremad.

RIX: Minu arust see on jura. Aga ma lähen magama, mul pohhui. *Lahkub.*

MAARJA: Vot täpselt sellisel tasemel on meil mõnikord need vestlused. Joonas ja Kaja räägivad paradigmaatilisest nihkest ja Rix ütleb selle peale pohhui.

LAURI: Me polegi vist tutvunud.

MAARJA: Ei, mina tean, et sa oled Lauri, aga sina ei tea, et mina olen Maarja.

LAURI: Ja see teine neiu oli...?

MAARJA: Kristel. Minu elukaaslane.

LAURI: Ahah. Ja te siis vastutate EHA kunstipoole eest, jah?

MAARJA: Nojah. Mõlemad õpime restaureerimist. Kristel muidugi juba magistrantuuris.

LAURI: Väga lahe. Kuidas siis on?

MAARJA: Ma arvan, et sind tegelikult ei kotiks üldse, mida me täpsemalt õpime.

LAURI: Ei, kotiks ikka...

MAARJA: Päriselt ka. Las ta olla. Räägi endast.

LAURI: Juba sai nagu räägitud natuke. Et õpin semiootikat. Kuulan head muusikat ja loen häid raamatuid. Ongi kõik.

MAARJA: Mis on sinu elu mõte?

LAURI: Vähe diibiks ei kisu või?

MAARJA: Sind sünnitati sinult küsimata. Aga see, miks sa elad, see on sinu otsustada. Mina tean, miks mina elan. Miks sina elad?

LAURI: Sest ma usun, et suudan muuta seda maailma paremaks.

MAARJA: Õige vastus. *Cheers.*

Löövad jooke kokku. Naeratavad.

LAURI: Aga mis on sinu elu eesmärk?

MAARJA: Elu ongi mu eesmärk.

LAURI: Aga miks sa oled just siin? EHAs?

MAARJA: Kosmiline kokkusattumus.

LAURI: Selles mõttes, et?

MAARJA: Ühel päeval ma teadsin, et siin on minu koht. Neil olid talgud. Facebookis oli kuulutus. Kerisin alguses mööda. Et mul on suva. Pole minu asi. Aga talguhommikul pakkisin oma seitse asja kokku. Olingi kohal. Tegime tööd. Laotasime lehti laiali, et umbrohtu tappa. Lõikasime siin õunapuudel oksid. Tegin pätkat maailma ilusaimale naisele ja samal õhtul magasin juba tema kaisus.

LAURI: Väga romantiline.

MAARJA: Ma ei usu romantikasse. Elu lihtsalt kulgeb. Praegu olen ma siin. Homme? Ma ei tea.

LAURI: Sa ei tea, kas sa oled homme siin?

MAARJA: Võib-olla ma astun homme rongi peale ja lõpetan Berliinis. Või Indias. Ma ei tea. Ma olen nagu leht jõe peal. Mina ei rabele, ma lasen end kanda. Ükskõik kuhu, lõpuks pole nagunii vahet.

LAURI: Aga see maailma kõige ilusam naine? Mida tema sellest arvaks?

MAARJA: Ropendaks räigelt ja tuleks mulle järele. Sest ta lihtsalt on selline. Ja sellepärast ma armastangi teda.

LAURI: Väga lahe.

MAARJA: Mis tuletab meelde, et ma lähen tema juurde tuttu. Sina otsi endale pesa ja tõmba kerra, kuhu tahad.

LAURI: Kas mõni tuba on vaba?

MAARJA: Lauri, siin pole tube. Siin on pinnad. Võta endale ükskõik milline, kus parajasti kedagi ees pole. Meil on kõik ühine. Nagu Kaja ikka armastab öelda, on meil kibuts.

LAURI: Mis asi?

MAARJA: Kibuts. Selline juudikolhoos, kus kõik on ühine ja kõik jagavad kõike. Nagu nõukaaeg, ainult et töötab päriselt. See maja on meie kõigi oma. Ise vaata, milline nurk meeldib. Privaatsuse mõttes ei tasu muidugi paarikestele otsa koperdada. Igatahes, head ööd.

LAURI: Head ööd.

Lauri jääb üksi. Kõnnib veel ringi, vaatab ruumi üle, harjub, kohaneb, hingab sisse.

2. STSEEN

Kristel, Maarja, Lauri, Kaja, Uku, Rix

Järgmine hommik. Kristel ja Maarja toovad penoplasti lehti ja nüüsvad neid sobivateks tükkideks, et pilve ehitada. Kaasnev kääksumine ja raksumine segab vahepeal ülejäänud seltskonda – las segab. Lauri loeb raamatut.

MAARJA: Sul täna loenguid ei ole või?

LAURI: On, aga ma esimestesse ei lähe.

MAARJA: Eriti ülbe.

LAURI: Täna on „Üldine usundilugu“ ja „Semiootika alused“. Ma käisin alguses. Ütleks, et mul ei ole mõtet seal kohal käia. Loen need raamatud pigem ise läbi.

KRISTEL: Sa ei ole vist ülikooli põhimõttest päris õigesti aru saanud.

LAURI: Loeng näeb välja nii: seinal on projektoripilt, kus on punktide kaupa seesama asi, mida ma olen juba lugenud. Ma oskan ise ka niimoodi punkte kokku panna. Las selline loeng jääb neile, kes ei viitsi omal käel lugeda.

MAARJA: Mis sa siis üldse käid seal? Loe lihtsalt raamatuid.

LAURI: Esiteks oleks lõpuks käes kraad, mis annab edasisi võimalusi ja teiseks on semiootikas õnneks ka seminare. See on see tegelik mõte.

KRISTEL: Ülikoolis on ikka nii loengud kui seminarid.

LAURI: Kahjuks küll.

KRISTEL: Loengutel on ka oma mõte.

LAURI: Seni pole seda avastanud.

Saabub Kaja, käes kaks toidukotti.

KAJA: Aidake mul lahti pakkida.

KRISTEL: Marksu, mine aita.

MAARJA: Nagunii külmkappi ei mahu.

KAJA: Miks?

MAARJA: Õlut on liiga palju.

KRISTEL: Õlut ei ole kunagi liiga palju.

KAJA: Pane siis kuhugi jahedasse, mul on tõesti ruumi vaja.

Lauri jälgib raamatu kohalt, kuidas naised askeldavad.

LAURI: Kes selle söögi eest maksab?

KAJA: Mis mõttes? Meie maksame.

LAURI: Aga kust see raha tuleb?

KAJA: Linnalt. Euroopa Liidult. Igalt poolt.

LAURI: Et nagu Tartu linn ja Euroopa Liit maksavad selle salatimaterjali eest?

KAJA: Jah. Mis siis?

LAURI: Ei midagi. Ma lihtsalt mõtlesin, et...

KAJA: Et mis?

LAURI: Peaks kuidagi muud moodi end toetama.

KAJA: End toetama? Sa räägid nagu EHA liige. Minu meelest oled sa seni veel külaline.

LAURI: Ma mõtlen -

KAJA *tigedalt*: Ei, oota, las nüüd mina ütlen ka midagi. Sa oled külaline. See tähendab ka muuhulgas väikest austust selle vastu, kuidas EHA tegutseb. Selles, et kommuuni toetavad linn või mingid Euroopa fondid, pole midagi imelikku. Need struktuurid on kodanikele võlgu selle, et nad toetavad kodanikuühiskonda. See, et ma panen praegu siia kappi koti kartulit, mille ma ostsin linna raha eest, on vähim, mida nad saaksid meie heaks teha, sest meie teeme kogu aeg midagi nende heaks. Kõik need töötoad ja rahvusvaheline suhtlus ja projektid on selleks, et meie ühiskond muutuks lõpuks normaalseks. Selliseks, nagu ta peaks olema. Ja minu arust on see kõige elementaarsem asi, et me ei pea ise mingit suvalist tööd rabama, et ennast ära toita.

LAURI: Ei, loomulikult. Ma ei mõelnudki midagi paha.

KAJA: Väga tore.

MAARJA: Kaja lihtsalt mõtleb kogu aeg rahast.

KAJA: Ma mõtlen kogu aeg baasist, et sina saaks ehitada oma kuradi pealisstruktuuri.

MAARJA: Sa mõtled rahast. Sinu arust on kõik seotud rahaga.

KAJA: Ongi. Süüa tahad? Meie ühiskonnas maksad selle eest.

MAARJA: Kolin metsa, löön oma põllu üles, ei maksa midagi.

KAJA: Maksad. Sinu maa on kas eraomandis või riigi all. Ükski ruutsentimeeter Eesti pinda pole

eikellegimaa.

MAARJA: Vahet pole.

KAJA: Seal on väga oluline vahe. Vanasti, jah, oli igal pool maailmas maad, mis oli ühine, kõigi oma. Aga viimased sadakond aastat kapitalismi on toonud kaasa olukorra, kus absoluutselt igale maatükile on kellegi poolt mingi silt külge pandud. Meiesugused on taandunud saja aasta jooksul üksikutesse kantsidesse. Siin on tõesti kõik ühine ja vaba. Aga astu EHA uksest välja ja iga samm on tasuline. Me oleme lasknud end sisse piirata ja seepärast tuleb meil käia väga ettevaatlikult. See seal väljas on vaenlase territoorium. Meil tuleb kommuunid ühendada. Koos suudaksime ajapikku selle iganenud kolossi välja kurnata. Kõik need kommuunid üle maailma on võimsaim jõud, mida inimkond on näinud, aga ainult siis, kui me liigume ühiselt. Selles mõttes on Internet ikka täielik kingitus. Nagu annaks partisanidele kätte tuumaraketid.

LAURI: Või Mahtra talupoegadele kuulipildujad.

KAJA: Mahtra sõda... Mahtra sõda oli süsteemi rahulolematute osakeste krigin teiste osakeste vastu. Üks hammasratas tahtis rohkem õli saada, kurb küll.

LAURI: Mis mõttes?

KAJA: Kõik need talurahvasõjad taandusid rahale. Et kas mul on piisavalt ressursse või pean andma neid mõisnikule. Kas saan oma talu vabaks osta või ei saa. Mina ütlen nii, et iga vaba talupoeg, kes oma maa ja tootmisvahendid mõisnikult välja ostis, toetas sedasama süsteemi ja on otseselt vastutav iga pärisorja eest, kes edasi vireles. See on just see mõte, et ei maksa väljapressijale, muidu kinnistad ärimudelit.

RIX: Räägib inimene, kes ainult sente loeb.

KAJA: Sina ole vait. Ma ei loe raha, ma arveldan kommuuni jaoks vajalike asjadega. Me valmistume võitluseks, aga see on pikaajalisem strateegia. Igapäevaselt peame ikkagi käima turult asju toomas.

Uksest astub sisse Uku, kes jääb sealsamas seisma.

KAJA: Mis on? Mis on siis?

UKU: Põhimõtteliselt on nii, et kogu selle aasta töö on olnud mõttetu.

KRISTEL: Miks?

UKU: See meie pakkumine maja edasiseks ülalpidamiseks on nüüd kehtetu.

KAJA: Mis asja? Mis nüüd jälle ei meeldinud?

UKU: Omanik muutis oma otsust. Kõige auväärsem härra Jansson (*matkib nime hääldades rootsi aktsenti, nii et see kõlab nagu Joonsson*) otsustas, et ta ikkagi ei taha meiega koostööd teha.

KAJA: Aga linn juba andis oma garantii! Rahad oleks taga, inimesed on olemas, mis talle jälle ei meeldi?

UKU: Härra Jansson otsustas, et ta müüb maja maha.

KAJA: Kellele?

UKU: Ühele Tartu firmale. Kes hakkab seda arendama.

MAARJA: Mida ta hakkab arendama? Maja või?

UKU: Jah. Kõigepealt firma arendab selle maja maatasa, arendab siia augu ja siis arendab selle sisse kortermaja. Kõigi mugavustega. Normaalsele inimestele.

KAJA: Ei, aga seda ei saa teha. Linn lubas, et maja jääb meile, kui me seda korras hoiame. Me hoiame. Linn lubas, et suhtleb ise omanikuga ja garanteeris, et maja jääb alles. Kurat, see on muinsuskaitse all.

UKU: Enam ei ole.

MAARJA: On küll!

UKU: Ei ole. Muinsuskaitse piirangud võeti maha. Öeldi, et maja on liigselt lagunenu. Jansson maksis trahvi ja sai krundi ära müüa.

KRISTEL: Oota, juba on müüdü või?

UKU: Juba on müüdü.

KAJA: Millal see kõik toimus? Miks meie sellest midagi ei tea?

MAARJA: Ei, oota, mis mõttes maja on liigselt lagunenu? Mida me siis nende arust praegu teeme? Tikime lilli või? Me just lähipäevadel võtame Krissi ja Rixiga vundamendi ette.

UKU: Jah, noh, ei võta.

KAJA: Ei, ei, nii see asi ei käi. Millal see kõik toimus?

KRISTEL: Võtame küll vundamendi ette.

MAARJA: Ma lähen löön nad ise maha.

UKU: Olge kõik korras. Nii. Ühesõnaga, Jansson sai mõned päevad tagasi muinsuskaitse kinnituse, et maja pole enam päästmiskõlblik, maksis kohe trahvi ilusti ära ja sai samal päeval sõlmida firmaga eellepingu. Nii et rahad on võib-olla veel kandmata ja notari juures käimata, aga maja on põhimõtteliselt müüdü osahingule Kuteks, mis lammutab selle esimesel võimalusel maha. Meil paluti viisakalt lähima paari päeva jooksul lahkuda.

KAJA *ärritatult*: Sa ikka selgitasid neile, mis siin toimub? Meil oli linna allkirjaga kinnitus, et EHA tegutseb siin ja kõik rahad on taga ja-

UKU *lõikab vahele*: Kaja! Jah, selgitasin. Linnavalitsus ütles, pole probleemi, oleme selle peale ka

mõelnud. Neil on meile tore uus krunt pakkuda, Annelinnas.

KRISTEL: Annelinnas? Paneelikas või?

UKU: Jep. Ühe paneelika keldrikorrus on täitsa vaba, renoveeritud, „seal on tore kogukondlikke toiminguid teha ja projekte hallata“. Seal on netivõimalus, seal on ventilatsioon korda tehtud, linn pakub seda meile täitsa tasuta. Mõtleks vaid, täitsa tasuta! Oleme või sees!

MAARJA: Sa teed nalja.

UKU: Ma ei tee nalja.

KAJA: Annelinn on kõige viimane peldik.

LAURI: Ma olen tegelikult Annelinnast pärit, nii hull see ka ei ole.

KAJA: Annelinn on kõige viimane peldik. Sellise pakkumisega näitab linn ikka väga selgelt, mida meist arvatakse.

UKU: Mida iganes nad arvavad, see oli nende pakkumine.

KRISTEL: Jaa, aga see ei ole variant.

MAARJA: Muidugi ei ole see variant! Ma ei koli vanast puumajast kuradi paneelikasse. Keldrikorrusele! Ma ei lähe siit mitte kuhugi.

KRISTEL: Loomulikult me ei lähe. Mina hakkam homme vundamendiga tegelema, mul on pohhui.

UKU: Sa võid tegeleda, kui tahad, aga tõenäoliselt on kolme päeva pärast kopad kohal.

MAARJA: Ma ei lähe Annelinna. See on meie maja, meie teeme selle korda. Jansson võib minna persse.

UKU: Ma olen sellega täiesti nõus, et ta võiks minna persse, aga juriidiliselt oleme välja kolitud.

KRISTEL: Sa ei mõtle seda tõsiselt.

UKU: Ma mõtlen seda, et lepingute järgi on maja omanik OÜ Kuteks ja linnavalitsus pakub meile asenduspaika. Ametlikult me siin majas enam olla ei saa.

KRISTEL: Uku, kuula ennast. Kas sina oled linna esindaja või?

UKU: Katsu nüüd aru saada. Meil ei ole enam mingit võimu. Me võime karjuda, palju tahame, aga EHA kas kolib ära või läheb õhtale.

KAJA: Mina pakun, et proovime protsessi venitada. Esitame kaebuse, linnaga peetud kirjavahetuse, selle garantii, mille nad andsid, mida iganes.

UKU: Sa võid ju proovida.

KRISTEL: Okei, mul on vaja tööd teha. Mina tahan homme Rixi ja Marksuga vundamendiga peale hakata. Ma ei viitsi seda juttu kuulata.

UKU: Viitsi või ära viitsi, see ei muuda kuigi palju.

Kristel näitab üle õla keskmist sõrme ja läheb Maarjaga tagasi oma toimetuste juurde. Kaja jätkab toidukraami mahutamist pisikesse külmikusse.

LAURI: Te ei peaks võitluseta taanduma.

UKU: Sa oled veel siin? Sul loenguid ei ole või?

LAURI: Te ei koli ju niisama minema?

UKU: Jäta asjaajamine meile.

LAURI: Ära kohtle mind nagu last. Ma olen kaheksateist.

UKU: Jajah. Ühesõnaga, küll me ise vaatame, mida ette võtame.

KAJA: Uku, sa teed seda jälle.

UKU: Mida ma teen jälle?

KAJA: Jäta Lauri rahule.

UKU: Sa arvad ka, et võtame püssid ja lipud välja ja ronime barrikaadidele, üks tiss paljas? Mulle see muidugi meeldiks, kui sa niimoodi sinna roniks.

KAJA: Selles ma ei kahtlegi. Aga ei, ma ei arva, et me peaks barrikaadidele ronima. Minu arust on see suhteliselt ebavõrdne võitlus.

UKU: Just.

KAJA: Kuigi see ei tähenda, et me ei võiks liitlasi otsida ja linnale kirjavahetust meelde tuletada.

LAURI: Kui linn juba otsustas, et maja pole muinsuskaitse all, võib ta vabalt otsustada, et mis iganes garantiisid ta teile andis, need lihtsalt ei kehti enam.

UKU: Kuule! Kas sa tead, millest me räägime? Oled sa näinud meie kirjavahetust? Ei ole? Just. Las nüüd täiskasvanud arutavad natuke.

Lauri hakkab midagi ütlema, kui sisse astub reibas Rix, käes suured paberilipakad, millel on peal „head mõtted“.

RIX: Mida sa karjud, Uku?

Uku justkui kaaluks vastamist, ent lööb käega ja marsib minema.

RIX: Mis tal viga on?

KAJA: Sai just linnavalitsusest teada, et maja müüdi maha ja tõmmatakse varsti maatasa. Ja meie peame kolima Annelinna.

RIX: Hea nali.

Kaja vaatab teda vaikides. Rix paneb sedelid löödult maha.

RIX: Oli ju kokkulepe, et EHA arendab maja ja teeb värki ja linn toetab seda?

KAJA: Oli. Enam pole.

RIX: Ei, mis asja, ametlikult kinnitati ju!

LAURI: Ma ütlen, te ei saa linna usaldada. See Annelinna pakkumine on ka ilmselt mingi nõks selleks, et te rahumeelselt lahkuks.

KAJA: Mida sina siis teeks? Lööks ukсед laudadega kinni ja aheldaks end seina külge?

LAURI: Mitte päris otseselt nii, aga enam-vähem. Jääks paigale ja kutsuks üldsust appi.

RIX: See on jumalast hea mõte.

KAJA: Oot, poisid, ärge ajage lolli juttu. See maja külge aheldamine ei tööta kunagi.

LAURI: Kui Uus-Meremaal poleks aktivistid end põlispuude külge köitnud, oleks võib-olla kogu see roheline taasärkamine jäänud olemata.

Omaette tegutsenud Kristel ja Maarja elavnevad vestluse peale.

KRISTEL: Ma nagu mäletaks ka, et kui 80-ndatel poleks seda protestimist olnud, kallaks inimesed tänaseni mootoriõli maja ette maha. Ja saeks rõõmsalt vihnametsi.

KAJA: Nagu neid praegu ei saetaks või?

MAARJA: Praegu saab rämedalt trahvi sellise asja eest.

KAJA: Jajah. Sellepärast need Brasiilia ametnikud ongi püstirikkad, et firmad järgivad metsas ainult säästva majanduse nõudeid.

KRISTEL: Kuule, mida sa irised? Lauril on täiesti õigus, et kui keegi vastu ei hakka, siis sõidetaksegi üle.

KAJA: Okei. Teeme selle asja läbi. Lööte ukсед laudadega kinni ja aheldate end seina külge. Nii. Tulevad kohale kopad. Ei saa lammutada. Helistatakse linnale, see saadab mingi ülikonna kohale, too hädaldab, et minge ära. Teie ei lähe. Linn helistab politseisse. Tullakse kohale, lüüakse uks lahti, lõigatakse ketid läbi. Teie hakkate politseile vastu?

RIX: Täiega.

KAJA: Okei. Saad nuiaga ja viiakse kongi. Pärast maksad trahvi või istud šokivangistuses ametiisiku ründamise pärast. Samal ajal lammutatakse maja maha. Asenduspaika Annelinnas ei tule. Mida me võidame?

KRISTEL: Kui sa niimoodi sõnastad, kõlab see muidugi mõttetult.

Kaja vaatab sarkastiliselt, kuid ei ütle midagi.

MAARJA: Ja sa sõnastad selle meelega niimoodi, et see kõlaks mõttetult.

KRISTEL: Just.

RIX: Tegelikult on hoopis nii: meie ei lähe minema, Kaja räägib kõigile üle Facebooki ja meedia, et meid ahistatakse ja tõmbab välismaised uudised ka kohale. Sittagi ei lammutata.

KAJA: Välismaised uudised?

KRISTEL: Rixil on õigus. Kui praegu Kopenhaagenis lammutatakse, on kaamerad kohe kohal. Berliinis pekstakse järjekordne Kreutzbergi kommuun laiali, jälle kaamerad kohal. See on väga kõva uudis. Ja kui üle maailma näidatakse, et Tartu linn valetas nagu alati, et rahvusvaheliselt tunnustatud noortekeskus pekstakse minema ja asemele tuleb penoplasti täis kortermaja, mis sa arvad, et kõik noogutavad „mhmh“ ja klikivad kassipilte edasi?

KAJA: Hea küll. Sinu suureks rõõmuks ma võin selle asja ette võtta. Ma hakkan kohe peale, panen postituse üles, saadan kirju. Vaatame, kas tullakse.

RIX: Jess! Ja meie teeme peo.

KAJA: Mis peo?

RIX: Avalik üritus. „EHA kaitseks“. Teemegi toetusürituse. Täna õhtul. Kristel valib mussi, loeme luulet, värki-mõllu. Pidu, noh. Kogu Tartu tuleb kohale.

KRISTEL: Jumala äge mõte.

MAARJA: Ma loeks heameelega oma luulet, olen vahepeal tekste juurde kirjutatud. Ja kirjutan täna uue. Kutsuks teisi ka, Jaan ja Saara on ammu käinud pinda, et peaks ühise luuleõhtu tegema.

RIX: Just! Paneme Facebooki üles, ma hellan paarile tüübile, need levitavad sõna.

LAURI: Ma räägin kohe kogu oma kursale.

KAJA: Mida iganes. Peo võib alati korraldada, ainult et see ei muuda absoluutselt olukorda.

KRISTEL: Sa vait ei tahaks olla?

Kaja vihastab ja läheb minema.

RIX: Solvus või?

KRISTEL: Las ta olla. Saadame kutsed laiali.

Lähevad toimetama – kes telefoniga, kes arvutiga sõnumeid saatma.

3. STSEEN

Kristel, Maarja, Joonas, Kaja, Rix, Lauri, Uku, Jaan, peoseltskond

Sama päeva õhtu. Pidu on täies hoos. Kristel on DJ, tema kõrval on jala peal mikrofon. Maja on rahvast täis. Kaja müüb improviseeritud leti taga jooke ja söögikraami. Konferansjee Joonas ootab hetke ja käib siis Kristelile ütlemas, et see muusika maha tõmbaks ning haarab mikrofone.

JOONAS: Kallid inimesed, aitäh veel kord, et olete tulnud üritusele „EluHarmooniaArmastuse kaitseks“! Nüüd taas rahulikum hetk ja kuulame Kristeli valitud muusika asemel jälle midagi kultuursemat.

KRISTEL: Kuse püksi, Joonas.

JOONAS: Ja kui Saara juba luges teile luulet – üks neidudest rahva hulgas naeratab kohmetult – siis järgmiseks esineb teile meie oma Maarja.

Maarja astub mikrofone juurde ja lappab oma pabereid.

MAARJA: Khmm. Esimese teksti pealkirjaks on „Laviin“.

Laviin – laskub laugelt ja tasahilju.
Laviin – saabub vargsi nagu külaline.
Koputab õrnalt su südametunnistusele.
Kriiskab mahedalt kõrva.

Laviin – matab su leebelt enda alla.
Laviin – vajutab lahkelt su silmad kinni.
Karistab naeratades su hoolimatust.
Kallistab surmalõhnaga su hinge.
Laviin.

Aitäh. Teine tekst on kirjutatud spetsiaalselt tänaseks. Selle nimi on „Lausvale“.

Ma pöörasin sulle selja,
sest ma usaldasid sind.
Sa pussitasid mind selga,
sest ma usaldasid sind.
Sa tead, kuidas mulle haiget teha,
sest ma usaldasid sind.
Sa tunnend mu agooniat ja valu,
sest ma usaldasid sind.
Sinu päralt on tahtmine ja rahakott,
Sinu päralt on meie kõigi saatus,
Sina oled see, kes meid hukutab,
sest ma usaldasid sind.

Aitäh. See oli pühendatud Tartu linnavalitsusele.

JOONAS: Aitäh Maarjale ja järgmisena loeb meile luulet kõigile tuntud Tartu raudvara Jaan.

Mikrofoni juurde astub habemik Tartu vaim, kes on käinud aastakümneid absoluutselt kõigil kultuuriüritustel, mis Tartus selles vahemikus on toimunud.

JAAN: Jajah. Mina ka mõtlesin meie linna peale ja mul palju lugeda pole. Mul on siin üks lulla – selle nimi on „Leevakoti polka“. Te, noorem rahvas, ei teagi, mis asi see leevakott on, aga pärast seda lullat äkki teate kah.

Leevakoti polka

Leevakott see piidleb last,
Tühi nigu supipott.
Sahvris pole ühtki anumast,
loppi vajund soolakott.

Endal kodus tühjus majas,
nii ku potis, nõnda pajas,
aga muudkui laterdab,
teisi taga materdab.

Oh, sa vaene Tardo liin,
mis sa muudku kisad siin,
vaat kus häda, vaat kus lops,
pole sa muud kui kadekops.

Aitäh.

JOONAS: Jah, aitäh meie esinejatele ja nüüd taas muusikat. Täpsemalt, meie enda muusikat. Teile esineb EHA kommuuni majabänd Unversumi Naer ja Itk ehk UNI.

Koguneb bänd, koosseis ja pillide valik sõltub näitlejate ja lavastaja suvast. Soovi korral võib olla kaalukauss kaldu India või Aafrika pillide suunas, võib olla stereotüüpne hipivarustus või ka klassikaline rokikvartett, vahet pole. Esitatavate lugude arv ja pikkus sõltub samuti konkreetsest lavastusest. Kui bänd on lõpetanud ja aplaus vaibunud, haarab mikrofoni taas Joonas.

JOONAS: Nii, sellega on esinejate loetelu ammendunud ja edaspidi mängib teile muusikat DJ Kristel. Aitäh, et tulite ja kaitsesite Elu, Harmooniat ja Armastust. Loodetavasti on sellest kasu ja minu poolt tänaseks kõik. Aitäh.

Kristel paneb peale muusika, selle nivoo võiks dialoogi ajal langeda. Inimesed tarbivad Kaja käest ostetud jooke ja söögipoolist.

Tartu vaim Jaan vantsib Joonase juurde, kes seisab Maarja ja Lauri lähistel.

JOONAS *vaiksemalt Maarjale*: Kurat, ei tule jälle see Jaan oma kuradi anarhia ja kagebežnikutega. Tahab lahkuma hakata, aga Jaan haarab tal õlast, ise särades.

JAAN: Küll see on tore, et noored viitsivad seda lippu veel kõrgel hoida.

JOONAS: Mis lippu?

JAAN: Vastupanu lippu! Anarhia! Oi, see ei kao enne, kui viimane põlvepikkune jõmpsikas on pandud raudu ja padavai trellide taha! Täpisealt samamoodi nagu seitsmekümnendatel, kui meie möllasime, tulite teie ka ja tegite linnaisade elu põrguks. Kohe ilus vaadata.

JOONAS: Mhmh. *Joonas on seda juttu pidanud kuulama igal EHA üritusel.*

JAAN: Kuule, kas sina oled näinud mässu, mis on suurem kui kõige suurem mäss?

JOONAS: Mis asja?

JAAN: Mina ka ei ole. Ja ma olen selle üle uhke.

JOONAS: Jah, okei. Tead, ma pean korraks asju ajama. *Võtab taskust telefoni ja kaob välja.*

JAAN *otsib järgmise ohvri*: Tere, lapsed!

LAURI: Tere.

JAAN: Ma selle kena plikaga olen palju rääkinud, aga sind mina ei tunne. Jaan.

LAURI: Lauri.

JAAN: Kuda siis on? Veri vemmeldab, eks ole? Kuule?

LAURI: Mis mõttes?

JAAN: No ajab kohe sapi üles, eks? Et linn tahab jälle peale jääda, jah?

MAARJA: Räägime millestki muust.

JAAN: Midagi muud ei ole! On ainult need kuradi paksud seal raekojas ja need, kes sellele vastu panevad. Nagu Marx ütles, et hegemoonia surub vastupanu alla. Vot sellele tulebki vastu panna.

LAURI: Ma mäletan seda pigem niimoodi, et hegemooniaga tegeles rohkem Gramsci.

JAAN: Marx kah!

LAURI: Marx ka, aga temal oli see üks suht suvaline mõiste, Gramsci sõnastas kuidagi paremini. Aga seal on muidugi see aspekt, et teatud tingimustel võib ka vastupanu olla osa hegemooniast, selline nii-öelda „ametlik opositsioon“, mis tegelikult sõltub vastasjõu olemasolust ja mitte ei lammuta, vaid põlistab seda just nimelt jõuetu vastukaalu pakkumisega.

Maarja lahkub demonstratiivselt.

LAURI: Aga samas on Gramsci järgi see tasakaal ikkagi liikuv, nii et vastupanu ei ole impotentne, kui see ise mõistab seda nõrkust.

JAAN: Jajah, peaasi on lammutada! Kuule, eks? Lammutada nii, et on lammutatud. Sest mina ikka ütlen, et kes tahab mingeid muutusi, visaku esimene kivi. Põmaki! Linnapea aknasse! Eks ole! On ju nii? Kuule? Vaata, nõukogude perioodil oli sedasi, et kui kõva kisa tegid, pandi pauk vastu mordat. Nii kui sidrunid olid kohal, läks kumminuiatantsuks. Kuule, mis? Ma sain sihukese koosa, et sabakont ajas üdi välja. Mul siiamaani armid peal. Tahad näha? *Hakkab pükse maha sikutama, aga Lauri vehib abitult kätega ja Jaan jätab järele.* No vot! Me saime ikka vett ja vilet omal ajal, mis? Kuule, ma ütlen sulle: peenikest häält võis teha, aga kui kõvasti jaurasid ja teid liiga palju oli, siis peksti kohe laiali. Kohe! Kavalam oli niimoodi urgitseda. Üks inises ühes linnaotsas, teine teises. Päris ohtlik oli see, kui liiga lähedal iniseti. Sää! Supilinnas tehti vaat et haarang. No et paneme fašistid kinni. Ma siis igaks juhuks olin vahepeal redus. Panime Miliusega eitede kleidid selga ja ajasime habemed maha, Mülleri Sass tegi end saapaviksiga Kongo neegriks. Vot nii! Mul oli ju kempus riigilipp. Tõsijutt, seesama kuradi lainetega punalipp, panin selle jalamatiks. Kuule, sihukese asja eest sai priipääsme külmale maale. Ma andsin kunagi isegi Ameerika Häälele intervjuu! Oled kuulnud?

LAURI: Ei ole.

JAAN: Vot 95. aastal tuli Ameerika Hää! minu juurde ja küsis, kuidas siis oli. Ma rääkisin. Ausalt rääkisin kõik ära, ma ei hoidnud midagi varjul. Kõik need nuhid ja kagebežnikud andsin üles. Mõned on siiani võimul. Mul ükstaskõik, ma ei karda! Mis nad mulle enam teha saavad.

Vestlusringiga liitub Rix, kes on korralikus sõiduvees.

JAAN: No tere, vana pede! Mõtlesin, et kunas sa juurde tuled, jõlkusid seal seina ääres nigu kann.

RIX: Ise oled pede. Ma rääkisin juttu. Mis teoksil?

JAAN: Panen kokku oma jutukogu. Pool on valmis. Pool on veel siin kolu sees. Aga küll ta tuleb, see pole mingi vuhvel, mis? Palju etem kui see pask seal raamatupoe letil. Ja sina ära muretse, ma kutsun esitlusele. Paneme topkad ja kopkad lauale, teeme ühe tulise kräu.

RIX: Ohoh. Kutsu jah.

JAAN: Kuule, tead, kus ma selle teen? KGB majas! Vot sulle pirukat!

LAURI: Sa mõtled Kirjanike Maja või?

JAAN: No jaa!

LAURI: Seal vist toimub tänapäeval enamik esitlusi.

JAAN: Mis, kurat! Mõttele ise, mina, vana dissident ja selles majas. Ptüi, kurat. Vabatahtlikult, kuule! Sa arvad, et see käiks mul kergelt või?

LAURI: Nüüd võib-olla nii hull ei oleks...

JAAN: Kurat, mõttele ajaloo peale! See on seesama maja, kus meie poistel pandi näppe sahtli vahele! Vana kagebežnikute urgas – ja mina lähen sinna ja situn nende peale!

RIX: Okei, rahu, Jaan. Lauri on, raisk, oma mees. Ära karju.

JAAN: Tunne oma ajalugu! Ei tohi unustada. Lapsed ei tohi unustada. Mis kuradi Kirjanike Maja? See on KGB maja. Kui palju valu on seal nähtud... *Läheb liiga emotsionaalseks ja kõnnib mujale.*

RIX: Ära põe. Jaan on vinge vana. Tal oli sõpru. Need said ikka räigelt vatti omal ajal.

LAURI: Ma usun.

RIX: No vot. Oo, kuule, see on äge lugu.

Läheb gruuvima. Lauri jääb hetkeks üksi ja otsib siis teistelt seltsi. Muusika valjeneb. Pidu on täies hoos, kui välisuksele ilmub politseinik. Seda märkab Kaja, kes käratab „Uku!“ ja osutab sennapoole. Kui Uku seda näeb, läheb ta uksele, nad vestlevad. Politseinik lahkub, Uku tuleb mikrofoni juurde.

UKU: Kristel, pane palun muusika kinni. *Kristel keerab nivoo üsna alla, kuid lugu jätkub. Päriskinni. Kristel eirab teda. Uku astub Kristeli helipuldi juurde ja paneb muusika kinni.*

KRISTEL: Mis sul viga on?

Uku läheb tagasi mikrofoni juurde.

UKU: Ühesõnaga, kallid rahvas. Just praegu öeldi mulle, et kell on kaksteist ja see ei tule meile uudiseks, ma tean. Aga uudiseks on see, et linn on kehtestanud siin piirkonnas öörahuks kell kaksteist.

KAJA: Tartus ei ole öörahu, on olemas lubatud detsibellitase. Hakipeleti karjub ka pargis kõvemini kui meie muss praegu.

JOONAS: Jah, mingi tasemeni võid öö läbi panna.

UKU: Tegelikult on nii...

RIX: Meie paneme öö läbi.

UKU: Rix, ole vait. Olge kõik korraks vait ja kuulake mind. Selle ürituse nimi oli „EluHarmooniaArmastuse kaitseks“ ja mõte oli selles, et meie kommuun jääks alles. Kui me praegu linnaga tüli otsime, siis ei ole see meie huvides.

JOONAS: Uku, me ei otsi tüli, linnas lihtsalt pole öörahu kui sellist.

UKU: Olge kõik korraks vait. Linn käskis peo kokku panna. Kui me tahame, et see kommuun kehtaks, siis me paneme peo kinni. Jutul lõpp.

RIX: Nüüd on nii. Kristel paneb mussi tagasi ja Uku läheb magama. Ongi probleem lahendatud.

Uku sammub protestikisast hoolimata välisuksest välja ja eirab kõiki.

RIX: Ja probleem lahendatud.

Kristel paneb muusika tagasi, kuid hetk hiljem kaob elekter. Lava kustub, muusika vaikib, puhkeb üldine segadus ja pahameel. Riburada pidi süüdatakse telefonide taskulambid, tõmmatakse välja välgumihklid jne. Saabub Uku.

UKU: Võtsin maja elektri välja. Minge koju. Head ööd.

Kristel ja Maarja võtavad ühelt riiulilt küünlaid ning süütavad need oma välgumihklitega. Rahvas järgib eeskuju ja süttib arvukalt küünlaid.

KRISTEL: Okei, võtke elektrita pillid ja jätkame.

Haaratakse vastavad instrumendid ja puhkeb spontaanne jämm. Uku silmitseb seda hetke ja lahkub siis demonstratiivselt ust paugutades. Pidu kestab stseeni lõpuni.

4. STSEEN

Joonas, Lauri, Rix, Kaja, Uku

Järgmine hommikupoolik.

Rix ja Kaja mängivad malet. Joonas loeb sülearvuti, tahvli, lugeri vms ekraanilt midagi. Saabub Lauri.

LAURI: Hommik.

JOONAS: Tšau. Kust tuled?

LAURI: „Eesti keele õpetus I“.

JOONAS: Soovin õnne. Mäletan seda veel.

LAURI: Jajah. Mul on nüüd natuke aega. Mõtlesin siin ühe tee juua. Tunni aja pärast algab „Akadeemiline kirjutamine“.

JOONAS: Rõõm.

LAURI: Puhas rõõm. Mida loed?

JOONAS: Üks märgilise tähendusega tekst. Arthur Danto. Kunstimaailmast.

LAURI: Pean tunnistama, et pole jõudnud veel lugeda.

JOONAS: See ei ole just ilmunud, see tuli välja juba 1964.

LAURI: Ja miks sa seda loed?

JOONAS: Bakatöö jaoks.

LAURI: Sul on lubatud kasutada nii vana allikat või?

JOONAS: Ei, lihtsalt üks minu kasutatud tekst mainib seda ja ma tahtsin teada, miks see on märgiline.

LAURI: Niimoodi võibki jääda lugema ju. Üks tekst viitab mingile vanale gurule ja see omakorda veel vanemale ja nii edasi.

JOONAS: Ma tean. Ma olen läinud Žižekist üht ahelat pidi Aristoteleseni välja. Esimesel kursusel. Suvalise igapäevase essee jaoks.

LAURI: Ma vist tean, miks sa õpid juba kuuendat aastat bakalaureuses.

JOONAS: Oma asi, teen mis tahan.

LAURI: Kas see pole mitte tasuline? *Joonas vaikib.* Selles mõttes, et kolme aasta pärast...

JOONAS: On, jah, tasuline. Mis siis?

LAURI: Kust sa selle raha võtad? Teed mingit tööd või?

RIX: Joonas on kõva tööloom. Tõstab iga päev üht sõna lauses teise kohta nii, et higimull otsa ees.

KAJA: Rix, sina keskendu mängule. Hakkad kohe tappa saama.

RIX: Ema sul hakkab. Endal kuningas jumala kuses.

JOONAS: Minu ainus töö on siin kommuunis. Muu jaoks ei jätkuks aega.

LAURI: Aga sa ei saa ju siin palka.

JOONAS: Kuule, mida sa urgitsed?

LAURI: Ma lihtsalt mõtlen, et kuidas sa tuled õppemaksuga toime.

JOONAS: No näed, tulen. Kas sa lased mul nüüd lugeda?

LAURI: Muidugi. Millest see siis räägib?

JOONAS: Mis asi on kunst.

LAURI: Põnev ju.

RIX: Mis ta siis on?

JOONAS: Noh, ta ilgub selle üle, mille kohta Monty Pythonis öeldi: „Ma ei pruugi kunstist palju teada, aga ma tean, mis mulle meeldib“.

RIX: Ei saa aru.

JOONAS: Danto esindab seda koolkonda, et inimene tunneb kunsti ära tänu teooriale. Et supipurk kaubamajas ei ole kunst, aga kui Warhol maalib piinliku vaevaga selle supipurgi lõuendile, siis on

kunst.

LAURI: Aga kui Warhol teeb purgist kaubamajas foto ja paneb selle näitusele?

JOONAS: Siis on ka kunst.

LAURI: Miks?

JOONAS: Nagu ütleb Danto: inimene ei pruugi teada, et räägib kunstist, kui ta ei kasuta kunstiteooriat. See tähendab, kui sa tead kunstiteooriat, saab sellega eristada kunsti mittekunstist ja üldse muuta kunsti võimalikuks.

RIX: Mine persse.

LAURI: Oot, et kui ma olen teoorias tugev, siis võin rääkida mille iganes kunstiks?

JOONAS: Mitte päris.

LAURI: Aga kui ma lähen kaubamajja ja seisan purgileti ees ja räägin mingi teooria põhjal sellest, et see supipurk seal on kunst, siis ongi kunst?

JOONAS: Ei, sa saad valesti aru.

LAURI: Kuidas? Ise ütlesid, et kunstiteooria teab, mis on kunst.

JOONAS: Danto ütleb, mitte mina. Ja tema ütleb seda, et kunst on teadus. Kui mingi teooria ei suuda kunsti mittekunstist eristada, tuleb parem teooria. Nagu teaduses ikka. Füüsikud avastavad, et on olemas kvantosakesed ja neile ei kehti vanad reeglid. Sa võid jonnida, kui tahad, aga osakesed ei allu vanale teooriale. Ja ei lähe ära ka. Järelikult tuleb teha uus teooria, mis selgitaks nende käitumist. Sama juhtus siis, kui kunstimaailmaga liitus fotokunst. Vanad teooriad ei kehtinud enam. Selleks, et foto oleks kunstina aktsepteeritav, tuli teooria ümber sõnastada, mitte pildid maha kanda. Veelgi enam, kui kunstnik paneb galeriisse voodi ja mingi külastaja heidab sinna magama, siis süüdi pole mitte kunstnik, vaid külastaja. Voodi on kunstiteos, isegi kui see on kasutatav tarbeesemena.

LAURI: Ja see pissuaar...

JOONAS: Jah, Duchampi „Purskkaev“.

LAURI: Kui sinna kusele lähed, siis on viga sinus.

JOONAS: Just. Danto ütlebki, et küsimus on selles, miks on viga sinus. Ja tema väitel on see viga filosoofiline, ontoloogiline. Et nii, nagu inimene pole materiaalne keha, millele on juhtumisi pandud külge mõned mõtted, pole ka kunstniku voodi mitte ase, millele on pritsitud peale värvi. Inimene on teadvusega keha ja kunstniku voodi on värvivoodi, need pritsmed on lahutamatu osa teosest. See tähendab, et kui suvaline külastaja vaatab voodit ja käratab: „See pole muud kui värviga lagastatud voodi!“, siis ta polegi võimeline kunsti tajuma, ta on nagu kujutlusvõimeta laps, kelle jaoks puupulk ei saa olla hobune või inimene.

LAURI: Mhmh. Nii et kunstnik või kriitik ütleb, et see on kunst ja kui see on sinu arust lihtsalt suvaline asi, siis sa eksid.

JOONAS: Täpselt.

LAURI: Aga kui mina tõmban praegu siia seina peale kriipsu ja ütlen, et see on kunst?

JOONAS: Kui sul on teooria taga, kui sa tead, mida sa teed ja see on abstraheritud representatsioon millestki, siis see on kunst. Kui sa tõmbad lihtsalt kriipsu puhtalt ilikumiseks, siis see ei ole kunst. Vaata, Kristel tegi meie maja seinale selle überägeda maali, eks?

LAURI: Noh?

JOONAS: Kas see on kunst? Ma küsin päris tõsiselt, sest mu bakatöö teemaks on „Madala ja kõrge kunsti eristus teoreetilise retseptiooni taustal“. Kas Kristeli seinamaal on kunst või ei ole?

RIX: On küll.

JOONAS: Sinu arvamus ei loe.

LAURI: Aga sina võid otsustada, mis on kunst?

JOONAS: Mul ei ole selleks piisavalt tausta. Aga kui ma kutsuks siia eksperdi ja tema tuvastaks teooria, siis see oleks kunst.

RIX: Ma pärast lähen ja kusen lumme ja sina kutsu ekspert kohale, et kas on kunst.

JOONAS: Arvestades sinu teoreetilist tausta, võiks sa maalida neljameetrise pildi ja see poleks ka kunst.

LAURI: Oota, miks klassikaline maal ei oleks kunst? Kui Rix oskab joonistada ja teeb minust täiesti adekvaatse portree, siis mis see on?

JOONAS: Üheks kunstiteooria eesmärgiks on eraldada kunstist ebakompetentsed, mõttetus ja puhtalt pilamiseks tehtud teosed. Rix vastab kõigile kolmele.

RIX: Näed nüüd, Lauri, mida me peame siin iga päev taluma?

LAURI: Sa tahad öelda, et kui paberitega kunstnik maalib minust portree, siis see on kunst? Ja kui Rix teeb täpselt sama, siis see ei ole?

JOONAS: Jah. Danto viitab ühele zen-budistile, kes ütleb, et enne õpinguid olid mäed tema jaoks lihtsalt mäed. Targemaks saades hakkas ta ühel hetkel nägema, et mäed on mittemäed. Aga päris targaks saades näeb ta uuesti, et mäed on mäed. Saad aru?

LAURI: Ei.

JOONAS: Kunstnik, kes on käinud oma arengus läbi realismi, abstraktsiooni ja muu sellise ja kasutab ühel hetkel taas realismi, teeb seda teadlikult. See imiteerimine pole mitte ainus viis, mida tema teab. See on teadlik, teoreetiline, metodoloogiline valik. See on põhjendatud ja õigustatud teooriaga. Sellepärast on see kunst.

LAURI: Selliste tüüpide tõttu ongi vaja vahepeal kõva raputust.

JOONAS: Mis mõttes?

LAURI: „Mina otsustan, mis on kunst. Kui sina ei saa sellest aru, siis sa oled loll. Mina ja kriitik teame, mis on kunst, andke meile raha. Teie ei saa seda kunagi mõista, aga te peate meid toetama.“

JOONAS: Vau, sa kõlad täpselt nagu suvaline netikommar.

LAURI: Sa ei arva, et kui väike, pisike, imetilluke eliit on otsustanud, et asjad on nii ja rõhuvat enamust ei saa sellesse salatarkusesse kuidagi pühendada, et siis pole viga enamuses?

JOONAS: Kunst ei ole aristokraatia. Igaüks võib selle teooria endale selgeks teha. Igaüks saab üsna väikese vaevaga mõista kunsti. Ei ole nii, et mingi vandeseltskond paneb salatarkuse luku taha.

LAURI: Praegu jääb küll selline mulje, et on mingid tüübid, kellel on piisav haridus, et mõista mingit täiesti arusaamatut jampsi ja kui sa nendega ei nõustu, siis sa oled lihtsalt loll.

JOONAS: Tead, mind ei huvita, mida sina sellest välja loed. Kui sina lähed galeriisse ja näed seal kipsist inimese kuju, siis sa noogutad väärilt ja kiidad, et küll on ilus kunst. Aga kui sa näed seal kõrval pappkasti, siis see pole kunst. Kuigi mõlemal on kõrval sildike autori ja teose nimega.

LAURI: Saada rahvas sinna saali. Vaata, kumb neile rohkem mõjub. Kas see, et üks inimene on näinud kurja vaeva ja teinud filigraanse täpsusega kipsplokkist kuju, toonud kõik lihased välja? Või see, et mingi tüüp viskas pappkasti põrandale ja pani juurde sildi „Argielu VIII“? Kumb mõjutab rohkem inimpsüühikat ja sunnib mõtlema?

JOONAS: Sa küsid tõsiselt või?

LAURI: Jah.

JOONAS: Kumb sunnib rohkem mõtteid pingutama ja abstraherima ja tuletama? Kumb sunnib rohkem vaeva nägema ja ajugümnaastikat tegema? Tavaline kipskuju või abstraktne sümbol?

LAURI: Ilmselgelt pole mõtet sinult seda küsida.

JOONAS: Ilmselgelt pole mõtet sinuga üldse vestelda.

KAJA: Kui te mõlemad kohe vait ei jää ja ei lase mul mõelda, siis tõmmake teise tuppa. Ma ei viitsi enam seda möla kuulata. Muide, Joonas, ma saatsin sulle Soome projekti ära.

JOONAS: Okei.

KAJA: Kirjuta siis sinna midagi ilusat.

JOONAS: Okei.

RIX: Joonas, kuule, aga kas see on kunst, kui me pakime raekoja penoplasti sisse?

JOONAS: Täpsemalt?

RIX: Et nagu teemegi sama asja, mida kõik teevad, et lased vana maja ilusti peno täis ja linn kiidab takka. Paneks öösel raekojale ümber mõnusa paki peno ja siis hommikul vaataks, mis nad teevad selle peale?

JOONAS: Kui sul on mingi kontsepts selle kohta, siis miks mitte. Tee ära.

RIX: Ega ma üksi ei tee.

JOONAS: Sul kontsepts on?

RIX: No seesama ongi, raisk, et tüüpiline Tartu arendus, et peno vanale majale peale ja kõik on jumalast rahul.

JOONAS: Sa sõnasta see inimese moodi, hangi mulle peno ja ma tulen sulle appi.

KAJA: Kurat, kui Rixil õnnestub midagi inimese moodi sõnastada, siis tulen mina ka.

RIX: Äge!

Sisse astub Uku.

RIX: Nagu ütles Joker: „Why so serious“?

UKU: Sain ultimaatumi. Kui EHA pole kolinud neljapäevaks Annelinna, kaotab pakkumine kehtivuse.

KAJA: Neljapäev on ülehomme.

UKU: Ma tean.

RIX: No okei, mul on nüüd suva. Nagu lõplikult. Mina ei lähe Annelinna.

UKU: Kuhu sa siis lähed?

RIX: Mitte kuhugi! Siia jään.

UKU: See maja lammutatakse maha.

RIX: Ei lammutata.

UKU: Idikas oled või? Kopad tulevad kohale ja lammutavad. Millest sa aru ei saa?

LAURI: Siis tuleb teha nii, et ei lammuta.

UKU: Kuule, sina tatt, mine ülikooli, saa targemaks. Siis räägime.

RIX: Uku, ma olen vanem kui sina. Kui sa tahad, ma hakkasin sinuga ka mölisma, nagu sa oleks kuradi imik. Jäta Lauri rahule, raisk.

UKU: Kurat, te mõlemad... Üks on suvaline tudeng, teine tšillib niisama terve päeva. Meie Kajaga ajame asju, käime pabereid toomas, istume kuradi koosolekutel. Teist mingit reaalselt kasu ka on või?

RIX: Mina olen pooled asjad siin oma käega teinud. Sina, sitapea, oled kirjutanud pabereid. Kõva tegija küll.

KAJA: Ukul on tegelikult õigus. EHA-ga on praegu niimoodi – meilt võeti maja käest ära. Linn pakub asemele uut kohta. Meie otsus, kas võtame vastu ja kolime ära või paneme ukсед kinni.

RIX: Mina ei koli. Ma olen päris kindel, et tšikid ka ei koli. Lauri ka mitte.

UKU: Lauri ei ole EHA liige.

RIX: Kurat, sina otsustad seda või?!

KAJA: Ei. Täpselt samamoodi ei otsusta seda ka sina. Kommuun otsustab. Enamushääletusel.

RIX: Teeme ära! Mina olen Lauri poolt. Tšikid on ka.

UKU: Sellist asja ei ole, et sina esindad puudujaid. Isegi, kui nad oleks poolt, on sul kolm häält. Mina olen vastu.

KAJA: Kuulge, see ei ole praegu oluline.

JOONAS: Mina olen ka vastu.

UKU: Kaja – kaks kolme vastu. Sina?

KAJA: See ei ole hetkel üldse teemaks. Lauri on külaline ja ei peaks osalema üldse aruteludel EHA üle.

LAURI: Täpselt seda Rix mõtlebki! Kuulake ennast! Te kõlalte samamoodi nagu linnavalitsus. Ametlikult oleks justkui kõigil õigus midagi öelda, aga tegelikult otsustate ikka teie kolmekesi. Vahet pole, mida ülejäänud arvavad.

UKU: Lauri, ma arvan, et sul on aeg minna.

RIX: Mina ütlen, et tšikid hääletavad Lauri poolt. Neli kahe vastu. Lauri on liige. Ja kõik.

KAJA: Ja mina ütlen, et suured inimesed lähevad nüüd asja arutama. Teie võite edasi käratseda, kui tahate.

Uku ja Joonas lahkuvad, Kaja jääb veel uksele seisma.

KAJA: Teate, poisid, mida ma ütlen? Mina ja Uku asutasime selle kommuuni, meie oleme selle eest hoolitsenud. Uku oli esimene, kes siin ehitama ja meisterdama hakkas, sina, Rix, tulid märksa hiljem. Mina teenisin algusest peale meie MTÜ-le sõna otseses mõttes leiba. Isegi siis, kui me Ukuga lahku läksime, jäime EHAse, et seda ülal pidada. Teie ainult lõbutsete. Ehitate siis, kui tuju tuleb, maalite seinu. Töötoad on teil lahedad, aga raha nende materjaliks tuleb tänu minule.

RIX: Tead, Kaja, mis mina sulle ütlen? Te olete Ukuga mõlemad juba otsapidi linnavalitsuses. Teil on juba mõlemal lips ees. Ma olen vanem kui teie...

KAJA: Sa oled Ukust aasta vanem.

RIX: ... aga mina pole veel lubjastunud. Teie võtate Joonasega varsti kuradi korterilaenu ja saate lapsed, Uku läheb, ma ei tea, Riigikokku.

KAJA: Uku ei lähe kuhugi. EHA on tema elus ainus asi. Rohkem pole tal midagi.

RIX: Mida iganes. Meie tšikkide ja Lauriga oleme need, kes EHA edasi teevad. Ma kutsun kõik töötubade külastajad siia, teeme sihukese löömingu, et me mitte ainult ei jää siia edasi, me saame veel rohkem liikmeid.

KAJA: Aga palun. Proovi. Vaata, mis juhtub. Meie pakime asjad ilusti kokku ja jätkame Annelinnas. Teie võite siin uue kortermaja ehitusel kükitada ja nii palju lõuata, kui tahate. Meie ei viitsi teil enam kätt hoida.

RIX: Sa oled argpüks.

KAJA: Ma olen strateeg.

RIX: Seda sa kogu aeg korrutad jah. Mina ütlen, et sa oled selline... põikleva võitluse pooldaja.

KAJA: Ja vot olengi! Kui sa oled väiksem ja nõrgem, siis sa ei lähe lahinguväljale. Sa taganed, ootad oma hetke. Varitsed. Tead, mida Mao Zedong ütles? Vastupanuliikumine peab oskama kiirelt ümber kolida. Täpselt seda me teemegi. Kui sa ründad riiki tema enda vahenditega, siis sa kaotad. Kui riik saadab sulle püssimehed kaela ja sina tulistad vastu, siis sa kaotad. Sest sina oled väiksem. Sina oled nõrgem. Sa pead olema targem.

RIX: Ma tean, sa räägid kogu aeg sama asja. See on jumala tüütu.

KAJA: Nagu räägiks seinaga.

Uku tuleb tagasi.

UKU: Kuule, ma mõtlesin välja, et kui täna asjad ära pakkida, viiks Reims meid oma kaubikuga homme ära.

KAJA: Päris hea mõte.

UKU: Okei, me hakkame Joonasega peale.

KAJA: Ma tulen kohe järgi.

RIX: Ainus koht, kuhu mina lähen, on kõrts. Lauri, tuled ka? Homme hakkame vundamendiga tegelema.

KAJA: Mida iganes. *Lahkub.*

Lauri jalutab hetke ringi. Rix jälgib teda.

RIX: Lauri?

LAURI: Jah. Lähme linna peale. Kogume homseks jõudu.

RIX: Vot, esimene õige mõte tänasel päeval.

5. STSEEN

Uku, Rix, Lauri, Kaja, Joonas, Kristel, Maarja, linnavalitsuse esindaja Raul Kauba

Järgmine hommikupoolik.

Uku tassib koos Kaja ja Joonasega kraami õues olevasse kaubikusse. Rix ja Lauri istuvad demonstratiivselt malelaua taga. Kristel ja Maarja valmistuvad vundamendi lappimiseks – arvutavad tellise- ja krohvikoguseid, võrdlevad hindu, arutlevad omavahel jne.

UKU: Poisid, te appi ei tulegi või?

KRISTEL: Oot, meilt ei kõlba abi küsida?

UKU: Vabandust, daamid. Kas te appi tulete?

MAARJA: Ei.

UKU: Selge. Poisid, teie? Halloo? Keegi aitaks meil kaste tassida?

RIX: Kuhu?

UKU: Kaubikusse.

RIX: Ei, ma küsin, kuhu? Kuhu sa viid need?

UKU: Ära mängi lolli. Sa tead väga hästi, kuhu ma need viin.

RIX: No vot. Seepärast ma ei aitagi.

UKU: Sa arvad, et siis ei koli me kuhugi või? Ei, me võime tassida kolmekesi ka, kui keegi teine appi ei tule. Nagunii on vist ilmselge, et EHA on põhimõtteliselt pooleks. Meie Kaja ja Joonasega alustame nullist, teid tõenäoliselt visatakse linna poolt välja ja... Ma ei tea, mida te edasi teete.

KRISTEL: Töötube. Projekte. Mida iganes.

UKU: Jah, aga mitte siin.

KRISTEL: Eks näeb.

UKU: Kristel, ma pole kindel, kui kursis sa viimaste uudistega oled, aga meil on selline asi, et seda

maja varsti enam pole. Ja kui me ei koli Annelinna, siis ei saa me enam linnalt toetust.

MAARJA: Päris sitt värk. Äkki saab ilma hakkama. Või ma ei tea, joo me paar õlut vähem, saaks selle võrra uue pintsli osta.

UKU: Ühesõnaga, aidake kolida.

Uku astub kastide juurde, hakkab sättima neid suuruse ja kuju järgi ilusatesse rividesse. Joonas viib kompe kaubikusse, Kaja tegevus hääbub ja ta jääb oma eksabikaasat jälgima. Uku rivistab kaste nii, nagu oleks see ülimalt mõtestatud tegevus.

KAJA: Uku, las nad nüüd olla, hakka otsast võtma.

Uku ei tee temast välja ja nihutab parajasti üht kasti õige nurga alla. Kaja marsib juurde ja lükkab selle paigast ära, tõstab kõrval oleva kasti Ukule sülle.

KAJA: Hakka astuma.

Uku kiristab hambaid, kuid jätkab tassimist. Ühel hetkel seisab ukse viisakas riides härrasmees, keskealine Raul Kauba. Raul Kauba on linnavalitsuses peaspetsialist. Ta on mõnevõrra ebalev ja hädine mehike, kellel oli just üks koosolek ja poole tunni pärast algab ühe detailplaneeringu arutelu. Tal on kiire ja ta eeldab, et tegemist on rutiinse ülevaatusena ning nii-öelda lõpliku vormistamisega.

RAUL: Tervist.

Tervitatakse.

RAUL: Mõned mind juba tunnevad. *Uku noogutab.* Teistele nii palju, et mina olen Raul Kauba, linnaplaneerimise osakonna vanemspetsialist. Tulin vaatama, et kuidas kolimisega läheb.

UKU: Nagu näete. Kolime ära.

RIX: Ei koli.

RAUL: Kuidas palun?

RIX: Meie ei koli kuhugi.

RAUL: Aga Uku just ütles üsna veenvalt, et ikka kolite. Ja viimasel koosolekul sai nagu ka see lubadus antud.

KRISTEL: Oot, „sai lubadus antud“? Uku andis meie eest mingi lubaduse?

UKU: Mina kui esindaja kinnitasin, et võtame pakkumise vastu ja kolime Annelinna.

MAARJA: Ja meie arvamust ei küsitud?

KAJA: Uku? Tema pilk on valu täis.

RAUL: Sain aru, et teie arvamust esindaski Uku.

RIX: Aga näed, ei esinda. Meie ei koli kuhugi.

KAJA: Uku, ma ei teadnud, et sa oled andnud mingeid lubadusi.

UKU: Rix, sina ole vait. Kaja, räägime sellest hiljem.

Kaja vaatab sõnatult Ukut. Uku väldib tema pilku.

LAURI: Vabandust, kuidas teie nimi oli?

RAUL: Raul Kauba.

LAURI: Jah, vaadake, Raul, asi on selles, et Uku ilmselgelt ei küsinud kellegi käest, aga kui ta eile siia tuli, siis ta justkui andis mõista, et meil on mingi valik.

UKU: Mis „meil“? Sa ei ole EHA liige, mida sa seletad siin?

RIX: Nii, kõik on praegu kohal, teeme hääletuse ära. Kes on poolt, et Lauri on EHA liige? Mina.

Kristel ja Maarja tõstavad käed.

RIX: Noh, Joonas ja Kaja?

Need jäävad demonstratiivselt Rixi põrnitsema.

RAUL: Kuulge, kas ma olen millestki valesti aru saanud?

UKU: Ei ole.

RIX: Oot, üks hetk. Kes on vastu?

Uku tõstab käe. Joonas samuti. Kaja võitleb ilmselgelt iseendaga, kuid tõstab vastumeelselt käe.

RIX: Okei. Kolm-kolm. Mis teeme?

UKU: Äkki hakkaks käituma nagu täiskasvanud inimesed? Härra Kauba, EHA kolib ära. Ülejäänutega katsuge ise jutule saada.

RIX: Ei, sa ei eira meid. Kui on kolm-kolm, siis mina ütlen, et viskame münti. Kui on kiri, siis Lauri on liige. *Õngitseb taskust välja münti, viskab seda. Demonstreerib tulemust mõnuga.* Kiri! Lauri on liige. Lauri, sul oli midagi öelda.

UKU: Jopptvajuu...

LAURI: Jah. Esiteks, aitäh, et mind liikmeks võtsite. Teiseks, Uku pole ilmselgelt esindanud kommuuni meelsust ja on võtnud otsuseid vastu teisi kaasamata. Mina pakun välja, et teeme kohe praegu hääletuse selle üle, kas EHA kolib ära või mitte.

UKU: Mina pakun välja, et te aitaks meil kaste tassida.

LAURI: Hääletame! Kes tahab, et EHA jääb siia?

Lauri, Rix, Kristel ja Maarja tõstavad käe.

LAURI: Kes tahab, et koliks?

UKU: Mul on käed kasti all kinni, muidu hääletaks. Ei, oota, las ma katkestan oma väsitava ja vajaliku töö, et sinu lapsikus mängus kaasa lüüa. *Paneb kasti maha.* Jajah, nüüd saan küll. Näed, mina hääletan kolimise poolt. Kaja, Joonas, teie vist ka.

Kaja vaatab teda külmalt, kuid noogutab siiski pisut.

JOONAS: Lauri, kuule... Ma saan aru, mida sa teed, aga praegu ei ole see koht.

LAURI: Praegu on täpselt see koht, kus selgub EHA tõeline olemus. Kas see on veel kommuun või on see juba ammu tüüpiline riigi mudel, kus väike klikk otsustab teiste eest.

RAUL: Kuulge, noored, ma olen nüüd natukene segaduses. Mul pole tegelikult palju aega ja ma pean tõesti saama selguse, et kas EHA kolib Kalda teele või mitte? Kui ei, siis anname selle pinna kellelegi teisele.

UKU: Muidugi kolime.

RIX: Oot-oot. Meil on praegu neli häält kolimise vastu. Sul on kolm häält kolimise poolt. Järelikult ei koli.

UKU: See sinu hädine hääletus ei loe praegu midagi.

LAURI: Miks ei loe? Miks hääletus ei loe, kui see on ainus viis teada saada, mida otsustavad kõik kommuuni liikmed? Sina üksi ei otsusta midagi. Sa võid paar tüüpi kaasata ja üritada kommuuni üle võtta, aga see ei käi niimoodi. Selles mõtte ongi, et siin kehtib võrdsus. Kõigi hääl loeb. Ja praegu on neli kolme vastu, järelikult me ei koli.

UKU: Sind võeti vastu kõiki reegleid rikkudes, sinu hääl ei loe.

RIX: Mida me rikkusime? Niimoodi on alati EHA liikmeks võetud. Sa ei mäleta enam, et sina hääletasid Joonase vastu ja ainult enamuse tõttu ta üldse sisse sai? See, et sulle mingi asi ei meeldi, ei tähenda, et seda ei juhtu.

RAUL: Teate, ma tõesti ei pea siin viibima. Linn teab, et EHA kolib välja, kõik on uues kohas ilusti koristatud, võtmed on teile üle antud. Mina lähen nüüd minema ja eeldan, et täna kella kümneks on maja tühi, sest siis tulevad masinad seda maha lükkama. Teil oli niigi olnud mitu päeva aega seda selgeks rääkida.

RIX: Sa tule oma masinatega, kui tahad. Meie ei lähe kuhugi.

RAUL: Kui kella kümneks ei ole maja vabastatud, kutsub linn politsei ja teid eemaldatakse krundilt väevõimuga. Ise teate.

Raul Kauba lahkub.

UKU: Noh, kõvad mehed. Aheldate ennast mõne tala külge või kirjutate mõne protestilaulu?

LAURI: Küll meie hakkama saame. Mine sina oma Annelinna keldrisse, pane veel üks küünal linnapea altarile. EHA elab siin edasi.

UKU: „EHA elab siin edasi“. Kurat, nagu mõni asutajaliige. Mõttele vaid, alles kolm päeva tagasi tuli ja juba räägib nagu veteran. Küll see aeg alles lendab.

LAURI: Mõnita palju tahad, ma olen märksa hullemat kogenud. Mina olen tänaseks valmistunud. Las tulevad.

UKU: Jajah. Noh, jõudu siis, külamehed, me kolime edasi.

Tassib Kaja ja Joonasega viimase kraami kaubikusse. Rix ja Lauri jätkavad malet.

6. STSEEN

Rix, Lauri, Kristel, Maarja, linnavalitsuse esindaja Raul Kauba, politsei kehatu hääl

Kell on saanud kümme. Uku, Kaja ja Joonas on sõitnud kaubikuga minema. Majja on jäänud Kristel, Maarja, Rix ja Lauri. Sisse astub morn Raul Kauba.

RAUL: Nii. Maja on tühi?

RIX: Mis sa ise arvad?

RAUL: Kogu kraam, mida pole praeguseks ära viidud, jääb ilmselt majja. Inimestel palun lahkuda, et masinad saaks oma tööd alustada.

LAURI: Me ei lähe kuhugi.

RAUL: Ütlen igaks juhuks, et politsei on valmis teid jõuga välja viima.

LAURI: Seda ma usun. Politseivägivald on iga kommuuni puhul vist lahutamatuks osaks. Ei soovita teil väga ülbitseda, me oleme Facebookis jaganud kõike, inimesed üle kogu maailma teavad, mis siin toimub. Niipea, kui esimene võmm ukse maha lööb, saab sellest teada kogu Internet.

RAUL: Ei kahtlegi selles. Aga lepingute ja kirjalike lubaduste järgi on kommuun EHA nõustunud vabastama illegaalselt hõivatud maja. Linn on teile niigi vastu tulnud ja andnud tasuta – ma rõhutan, tasuta – uue pinna. Seal on vetsud, seal on ventilatsioon, see on hügieenilisem. Igatpidi mõistlik koht. Ja kuna linn austab kõike seda, mida EHA on teinud, siis sellest ka meie helde pakkumine. Palun teid mitte varjutada oma käitumisega meie senist koostööd. Juriidiliselt on kõik korrektne.

LAURI: Just. Juriidiliselt on kõik korrektne. Aga jama on selles, et siin ei kehti linna seadused.

RAUL: Noormees, Tartu linna määrused kehtivad kogu linna piires.

LAURI: See siin on vaba kommuun. Samasugune nagu Kristiaania. Vägivald siinsete elanike vastu on rahvusvaheline kuritegu. Ja meil on õigus end kaitsta. Mis iganes vahenditega.

RAUL: Mina olen andnud endast parima. Ma usun, et linn on olnud väga vastutulelik ja ma saan aru, et teie esindajad on juba käitunud arukalt ja viinud teie asjad uude kommuuni. Mina lähen nüüd välja ja teil on aega... üks minut, et lahkuda. Seejärel tuleb sisse politsei ja kõik, kes kaasa ei lähe, viiakse arestimajja. Head aega.

Lahkub.

KRISTEL: Mis sa arvad, kas ta mõtleb seda tõsiselt või?

MAARJA: Mida nad saavad teha? Panevad pikali ja käed raudu? Unusta ära. Ta üritab lihtsalt hirmutada.

KRISTEL: No ma ei tea.

RIX: Sittagi nad teevad. Ootame ilusti tunnikese, varsti väsivad ära ja tõmbavad minema.

Õuest kostub valjuhääldist:

POLITSEI: Siin politsei! Palume kõigil majast lahkuda. Me loeme kolmeni, seejärel on kõik majas viibivad isikud vahi all!

Lauri astub mõõdetud sammul akna juurde.

POLITSEI: Üks!

Lauri lükkab akna lahti.

POLITSEI: Kaks!

Lauri tõmbab järsku taskust püstoli ja sihhib õue.

LAURI: Mul on relv! Keegi ei astu sammugi, muidu avan tule!

Esimese vaatuse lõpp

II VAATUS

Lauri, Rix, Kristel, Maarja, politseinik Laasner, politseiametnik Elmer Jakovlev

Möödunud on mõned sekundid. Politsei suhtleb jätkuvalt valjuhääldi vahendusel.

POLITSEI: Rahu! Kõik on kontrolli all! Keegi ei astu sammugi. Ärge tulistage.

LAURI: Mul on siin pantvangid! Ma ei tule välja!

RIX: Kuule, mees, ära pulli.

KRISTEL: Pantvangid?! Lauri, mis toimub?

MAARJA: Okei, sa teed nalja.

LAURI: Stopp. Olge vait. Kõik on vait. See ei ole päris. See on suvaline välgumihkel.

KRISTEL: Mida?!

Lauri hakkab peaaegu et tihkuma.

LAURI: Välgumihkel, noh! *Klõpsib seda paar korda nii, et politsei ei näe. Esimese klõpsu peale tõmbutakse instinktiivselt tagasi, siis ollakse juba julgemad.*

Paus.

POLITSEI: Palun öelge, kes te olete.

Paus.

RIX: Ütle siis.

LAURI *kõhkleb hetke, kuid hüüab siis õue*: Lauri olen.

Paus.

POLITSEI: Selge, Lauri. Kas me saaksime rääkida?

LAURI: Mitte praegu. Mul on vaja aega.

POLITSEI: Kas majas viibijad on elus ja terved?

LAURI: Jaa! Mul on vaja aega. Ma praegu rohkem ei räägi.

POLITSEI: Selge, kõik on korras. Lepime kokku, et täpselt viie minuti pärast räägime uuesti.

LAURI: Jaa, okei.

Lauri paneb relva maha, nõjatub seinale. Ta pole šokis, kuid adrenaliin ajab sõõrmed puhevile ja

silmad kilama. Ülejäänud jälgivad teda.

RIX: Kurat, mees, mis värk on?

MAARJA: Lauri, ütle midagi.

LAURI: Mida?

KRISTEL: Mida sa teed?

LAURI: Võtan midagi ette.

KRISTEL: Mille suhtes? Kommuuni või?

LAURI: Nojah.

KRISTEL: Nii, mida sa täpsemalt mõtled?

LAURI: Kurat, ma ei tea ju!

Kostub kellegi telefoni piiksatus. Kõik ehmuvad, Maarja rabab taskust kinni.

MAARJA: Mulle tuli sõnum.

KRISTEL: Noh?

MAARJA: See on see saksa kunstnik. „What's going on? You're all over Facebook.“

RIX: Mis asja?

MAARJA: Kogu Facebook on meid täis. Oota. *Uurib telefoni.* Täitsa perses. Keegi on pannud üles video, kõik jagavad.

LAURI: Mis seal on?

MAARJA: „EHA under attack“. Ja ongi – kogu maja on politsei poolt ümber piiratud. Kusagilt siit naabermaja aknast filmitud. Jumala veider on vaadata seda kõike väljapoolt.

KRISTEL: Noh, *no shit* nad panevad selle võrku, kui sa vehid relvaga. Eestis sellist asja eriti ei juhtu. Pane käima.

Maarja paneb telefonis video käima. Kogu seltskond tuleb tema ümber seda vaatama – isegi Lauri. Vaatamise ajal helistatakse Kristelile.

KRISTEL: Kaja helistab. Kas võtan vastu-

POLITSEI: Kas saaksime nüüd rääkida?

Lauri vaatab ehmunult akna poole, seejärel abitult teistele otsa. Kristel tühistab Kaja kõne seda vastu võtmata.

KRISTEL: Ütle siis midagi.

LAURI: Mida ma ütlen?

KRISTEL: Ma ei tea, sinu algatus, mõtle midagi välja.

POLITSEI: Kas kõik on hästi?

MAARJA: Jaa!

Teised vaatavad jahmunult Maarja poole. Too kehitab õlgu.

KRISTEL: Lauri peab rääkima ju!

MAARJA: Miks?

RIX: Tema võttis meid vangi, noh!

LAURI: Ei võtnud!

RIX: Kuss! Oota, kuule, see on jumala hea!

POLITSEI: Kellega me nüüd räägime?

MAARJA: Mis asi on hea?

RIX: Et politsei on ilusti videos. Sihivad kuradi relvadega. Tüüpiline mendi mõtlemine. Just! See on tasuta reklaam EHA-le. Ja sellise asja peale saab päris palju üles ehitada. Juhime tähelepanu linna valetamisele ja politsei vägivallale. Lauri unustatakse täiesti ära. Teemegi seda, et me kõik tegelikult oleme selle taga, et see on üks projekt. Et räägime kõik nagu ühe eest.

POLITSEI: Halloo!

RIX *käratab akna poole*: Jaa, jaa, üks hetk! *Vaiksemalt*. Kurat, lase rääkida, raisk.

KRISTEL: Mis mõttes üks projekt?

RIX: Saad aru, et Lauri nagu tõmbas selle käima, aga tegelikult on see meil nagu perfonks.

KRISTEL: Mine persse, mees, see ei ole perfonks. Seal on reaalselt politsei.

MAARJA: Väga hea. Saamegi tähelepanu. Minu arust geniaalne idee. Tuleb ainult teooria taha mõelda.

KRISTEL: Teooria?!

MAARJA: Mhmh. Sina mõtled, sina oskad juba sihukest värki.

KRISTEL: Marksu, kuse püksi. Mina ei oska sellist asja.

MAARJA: Oskad küll, su lõputöö oli juba selline, et ma ei saanud muhvigi aru. Teeme siis juba šõu. Ongi äge.

KRISTEL: Vanglas istumine on äge või?

MAARJA: Me ei lähe vangi.

RIX: Mis sihukese asja eest üldse saab?

KRISTEL: Mina ei tea. Kui tuleb välja, et oli ainult perfonks, piisab äkki trahvist. Kirjutame selle kuludesse, linn maksab kinni.

Kõik peale Lauri naeravad.

RIX: Nii et vangi ei lähe?

MAARJA: Kuule, mis asja? Kui sa purjus peaga kihutad ja kellegi surnuks sõidad, saad ka aasta tingimisi ja noomituse. Mis kuradi vangi-juttu sa ajad?

POLITSEI: Kuidas me saame selle olukorra lahendada?

RIX: Kurat, nagu lasteaed. *Tõuseb püsti, läheb akna juurde.* Pool tundi läheb aega. Seni keegi majja ei tule.

POLITSEI: Selge. Aga miks?

RIX: Sihuke reegel. *Pöördub tagasi omade poole.* Okei, andke tuld. Tähendab, paneme teksti kokku. Mis on nagu meie projekti eesmärk?

MAARJA: Mul on geniaalne idee. Me tegime šokiteatrit. Sihukest juttu ajamegi. Äkki süüdistavad ainult, ma ei tea, politsei hirmutamises või midagi.

RIX: Jah, ja võtame mingi ülikõva advokaadi – Joonase vanemad maksavad, nad on nagunii sigarikkad.

KRISTEL: Joonase vanemad maksavad kinni ainult Joonase elu. Oodake korraks. Äkki ma lähen ise välja, ütlen neile, et Lauril oli vapustus ja kõik on okei ja sind pannakse mingi hulluarsti juurde kirja, seal räägid ära, et koolitööd löid üle pea ja sattusid paanikasse ja kõik on hästi.

LAURI: Aga kõik ei ole hästi.

KRISTEL: Kõik saab korda.

LAURI: Kristel, kurat, ei saa korda! Ma ei taha, et EHA kaoks. Ma olen alati olnud kohutavalt vaimustuses sellest, mida te siin teete. Need tekstid, mida Joonas kirjutas, ma õppisin need peaaegu pähe. Töötoad, festivalid. Ma olen siin käinud sellest ajast peale, kui ma olin varateismeline. EHA on minu elu. Alati on olnud. Ma ei taha, et siia tuleks kortermaja. Mul on valus ja piinlik vaadata, kuidas Uku ja teised roomavad minema, saba jalge vahel. Istuvad Annelinna keldris ja teesklevad, et kõik on hästi.

Aga ei ole hästi. Linn teeb seda jälle. Iga kord, kui midagi lähedat tekib, paneb linn selle kinni. Maja võetakse käest ära, antakse mingi sitt asemele.

MAARJA: Pärin nii ju ei ole. Geniakatele anti mõnes mõttes parem maja.

LAURI: Pärmivabrik pandi kinni.

MAARJA: Seal oli vist pigem asi omanikus.

LAURI: Mida iganes. Minu point on selles, et ma ei saa enam niimoodi. Sa mäletad, eelmisel sügisel oli siin see musafestival?

MAARJA: Mäletan. „Droonide mäng.“

LAURI: Just! Istusin siin, ma ei tea, tunde. Tulin kohe alguses, olin üks viimaseid, kes lahkus. See droon käis, undas, muutus aja jooksul nii vähe, aga samas nii palju. Kogu aeg oli mõnus sumin taustaks. Ja ma vajusin selle sisse. Mul tuli meelde, et meil koolis, inglise keele klassis oli mingi ventilatsioonitoru või midagi sellist. Terve tunni undas, kui meie nohisesime vihikute kohal. Täpselt nagu see droon siin. Muutus aja jooksul hästi vähe, aga muutus. Seal tulid mingid ülemhelid, mingi kerge resonantsi nihe. See oli imeilus. Siin samamoodi. Istusin EHA kommuunis, kohas, mida ma jumaldas. Sumisesin koos selle drooniga, vaatasin, kuidas see vend seal puldi taga nuppu keeras. Häästi aeglaselt. Aeg kadus kuidagi ära. Ja ma mäletan, et kui muusika kinni pandi ja valgus peale tuli, ma hakkasin nutma. Ma ei tahtnud, et see ära lõpeb. See droon oleks võinud kesta minu poolest igavesti. Ja siis ma läksin läbi sombuse ja sitase Tartu oma Annelinna poole. Koju, paneelikasse. Ma mõtlesin, ma ei taha seda. Ma lihtsalt ei taha seda. Ma ei ole nõus. Ja kui ma nüüd siia tulin ja mind vastu võeti – saad aru, minust tehti EHA liige, nüüd pannakse see kinni ja minnakse Annelinna mingit uut MTÜ-d tegema. Ma ei ole nõus. Saate aru?

POLITSEI *õuest*: Pool tundi on möödas!

Lauri kargab püsti, haarab relva, jookseb akna juurde. Ülejäänud ei jõua teda peatada, väljendavad oma sõnatut pahameelt ja frustratsiooni. Rix žestikuleerib vihaselt Kristelile, too hääletult vastu jne.

LAURI: Okei! Nii. Nüüd on selline lugu, et EHA jääb alles. Siia majja. Kõik ostutehingud tühistatakse. See kuradi rootslane jääb majast ilma, sest ta ei hoolitsenud selle eest. Kõik liikmed saavad amnestia, politsei kedagi ei puutu, kõik jäetakse linna poolt rahule. Rohkem ei oska praegu öelda.

POLITSEI: Selge. Võtame kõik arvesse ja edastame teie nõudmised linnavalitsusele. Aga hea tahte märgiks võiksite ühtlasi vabastada mõned pantvangid.

LAURI: Keegi pole pantvang, kõik on siin vabatahtlikult.

POLITSEI: Sellisel juhul lubage vähemalt politsei esindajal nendega kohtuda ja nende varusid täiendada. Teil on kindlasti janu, kindlasti on kõht tühi.

RIX: Voh, hea mõte. Toogu õlut, raisk.

LAURI *õue*: Tooge õlut ja süüa.

KRISTEL: Vot õllest oligi puudus.

MAARJA: Õlu on hea mõte. Istume kõik maha, oleme rahulikud, teeme dringid, kõik saab korda.

RIX: Õlu on alati hea mõte.

KRISTEL: Okei, istume maha, mõtleme läbi. Teeme ära. Mis iganes.

MAARJA: Mida?

KRISTEL: Teeme siis ära. Paneme mingi huinamuina kokku. Diskursusest ja performatiivsest aktist hegemoonilise kultuuripoliitika tingimustes. Midagi sellist või?

MAARJA: Sa oled super, Kriss. *Musitab teda, too sudib Maarjat moe pärast eemale.*

KRISTEL: Jaa, jaa, olen-olen.

RIX: Noh?

KRISTEL: Põhimõtteliselt ongi nii. Marksu, mine too paberit ja kirjuta üles. *Maarja otsib kähku mingi paberitüki ja kirjutusvahendi.* Okei. *Dikteerib.* See on meie performatiivne akt, mille eesmärgiks on juhtida tähelepanu vägivaldatu võitluse ironiale olukorras, kus hegemooniline kultuuripoliitika peab vajalikuks mobiliseerida suurtükke kohas, mida peaks lahendama märksa mahedamate diskursiivsete meetoditega. Osalejad loodavad, et kahtlemata šokeeriv ja ekstreemne akt ei tekita ühiskonnas siiski soovi käsitleda tegu reaalse kuriteona, vaid peegeldab olemasoleva diskursuse hüsteerilisust ja neurootilisust. Edaspidi võiks selliseid ekstsesse asendada reaalne dialoog.

RIX: See on ülikõva.

Koputus uksele. Lauri kõhkleb hetke ja osutab siis Rixile, relv on tal käes. Too tõttab uksele. Selle taga on veidi närviline naispolitseinik, käes kuuspakk õlut ja kaks pitsakarpi. Rinnas olev silt ütleb, et tema nimi on „Laasner“.

LAASNER: Tere, siin on teie söök ja jook.

RIX: Mis siin on?

LAASNER: Ee, õlu...

RIX: Alexander.

LAASNER: Jah.

RIX: Hea valik.

LAASNER: Ja söök.

RIX: Pitsa või?

LAASNER: Jah. Päevapitsad.

KRISTEL: Mis te olete lollakad või?

LAASNER: Kuidas palun?

KRISTEL: Mis seal peal on?

LAASNER: Ee, sink, juust, tomatikaste.

KRISTEL: Mina ja Marksu oleme näiteks taimetoitlased. Te selle peale ei mõelnud üldse või?

LAASNER: Mina ainult annan üle.

KRISTEL: Ei, aga päriselt ka? Keegi ei viitsinud küsida, et mida me sööme? Sest praegu meie Marksuga ei saa midagi süüa.

LAASNER: Ma ei oska selles osas midagi öelda.

KRISTEL: Tooge midagi muud.

LAASNER: Jah, kohe.

Lahkub. Rix toob kraami toa keskele, kõik kogunevad juurde. Avatakse õlled, poisid söövad pitsat.

RIX: Päris hea. Kristel, mõtled äkki ümber?

KRISTEL: Tead, Rix, mine sa õige...

Koputus uksele. Kristel läheb ise avama. Taas politseinik Laasner, sedapuhku salatikarbiga

LAASNER: Tere jälle. Ee, siin on salat. Lihata.

KRISTEL: Uskumatu. Okei, mida iganes. *Paneb ukse tseremoonitsemata kinni.* Noh, Marksu, pidutseme. Siin on meile kartulisalat, ilma lihata. Üks karp. Super.

MAARJA: Ma toon kahvlid.

KRISTEL: Ära näe vaeva. Uku viis kõik minema.

MAARJA: Millega me siis sööme?

Kristel õngitseb vaikides välja oma võtmehoidja, mis on enam-vähem lusikakujuline. Maarja muigab. Seltskond sööb-joob veidike aega vaikides.

RIX: No vot, raisk, väga ilusasti läheb.

LAURI: Ei käi see nii lihtsalt.

RIX: Ei, kui me hästi räägime, siis käib.

LAURI: Rix, ma lendan koolist välja. Tõenäoliselt lähen kinni. Mingit tööd ma ilmselt enam tulevikus ei saa. Vanemad... nemad nagunii ei räägi minuga enam kunagi. Ei saaks öelda, et mured kaovad ära.

RIX: Nahhui sa tegid seda siis. Ei, okei, juba tehtud. Mis asja, tööd ei saa? Muidugi saad.

LAURI: Mitte sellist, mida mina oleks silmas pidanud.

MAARJA: Mida sina siis oleks silmas pidanud?

LAURI: Mingit mainekat kohta tippülikoolis näiteks.

RIX: See oleks nagunii täiesti mõttetu töö. Sa ei kaota midagi.

LAURI: Rix, see ei nulli ära fakti, et ma sihtisin politseid relvaga. Minu vanemad ja see riik sellist asja ei andesta. Põhimõtteliselt on mul kõik perses.

POLITSEI *dues*: Lauri Toompuu!

Lauri kargab püsti ja jookseb akna kõrvale, tõmmates püstoli taas välja.

LAURI: Jah?

POLITSEI: Linnavalitsus palus teavitada teid, et nad ei saa anda järele terrorismile. Teile pakuti kena krunti Annelinnas, kommuun oli sellega nõus. Linnavalitsus on endiselt valmis pakkuma, et Uku Heinsaar ja Kaja Heinsaar võivad asutada uue mittetulundusühingu, mis saab linnalt tasuta pinna. Sellega võivad liituda kõik isikud.

LAURI: Noh? Liitute uue kommuuniga?

RIX: Millise uuega? EHA on ikka alles.

KRISTEL: Sitta me liitume. Pakuvad veel midagi või teeme oma perfonksi ära?

POLITSEI *dues*: Lauri Toompuu, rääkige meiega! Pange relv ära ja räägime rahulikult. Me saadaksime oma esindaja teiega vestlema. Teie ema on ka siin.

LAURI: On alles valik...

LAURI EMA *duest üle valjuhääldi*: Lauri, tule kohe välja! Sa ei saa olla nii loll!

LAURI *mõnuga*: Tšekkige nüüd biiti. Täpselt selline ongi olnud mu lapsepõlv.

LAURI EMA: Kui sa kohe seda ei lõpeta, siis tuleb selline pahandus, et hoia oma nahk! Ja tead, mis ma ütlen sulle- *katke*.

POLITSEI: Lauri, teie ema on väga emotsionaalne. See olukord on kahtlemata traumeeriv. Ta ei mõelnud seda nii.

LAURI: Ma tunnen oma ema paremini kui teie.

POLITSEI: Teil on veel terve elu ees. Ärge tehke ühtki liigutust ilma väga põhjalikult järele mõtlemata. Visake relv ära ja me saame rahulikumalt rääkida.

LAURI: Saatke siis oma esindaja.

POLITSEI: Aitäh teile. Teie juurde tuleb meie esindaja Elmer Jakovlev. Palun avage talle uks.

Rix läheb ust avama. Paari sekundi pärast astub lävele veidi pinges Elmer Jakovlev, kes kehakeele järgi otsustades kõnnib oma arust vist hollivuudiliku märulifilmi maailmas. Kui ta näeb muretuid pantvange, läbib tema nägu kerge hämmelduse vari.

ELMER JAKOVLEV: Tervist. Kas tohib?

RIX: Jaa, jaa, tule istu! Või, noh, toole pole, selles mõttes pead maha istuma. Nagu meie.

ELMER JAKOVLEV: Selge. Kas teie olete Lauri Toompuu?

RIX: Ei, tema on Lauri.

ELMER JAKOVLEV: Ahah. Ja kuidas teil siin läheb?

RIX: Jumala okeilt. Kristel, sa ütled siis paar sõna või?

KRISTEL: Ah? Aa, jaa. Marksu, anna paber. *Maarja ulatab paberi. Kristel loeb oma sõnad ette.* See on meie performatiivne akt... „performatiivne“, Marksu, mitte „pefomatiivne“... mille eesmärgiks on juhtida tähelepanu vägivaldatu võitluse irooniale olukorras, kus hegemooniline kultuuripoliitika peab vajalikuks mobiliseerida suurtükke kohas, mida peaks lahendama märksa mahedamate diskursiivsete meetoditega. Osalejad loodavad, et kahtlemata šokeeriv ja ekstreemne akt ei tekita ühiskonnas siiski soovi käsitleda tegu reaalse kuriteona, vaid peegeldab olemasoleva diskursuse... Marksu, kurat, mis asi on „disgursus?“ Mis ajast on diskursus g-ga?

MAARJA: Jaa, jaa, blaa-blaa.

KRISTEL: Ilus, aga loll. *Maarja teeb inetu žesti, Kristel ei tee temast välja. Elmer Jakovlev on üha suuremas hämmingus.* Okei, ühesõnaga: osalejad loodavad, et kahtlemata šokeeriv ja ekstreemne akt ei tekita ühiskonnas siiski soovi käsitleda tegu reaalse kuriteona, vaid peegeldab olemasoleva (*rõhutab Maarja grimassitamise saatel erilise mõnuga järgnevat sõna*) diskursuse hüsteerilisust ja neurootilisust. Edaspidi võiks selliseid ekstsesse asendada reaalne dialoog.

ELMER JAKOVLEV: Vabandust, mul on hetkel segadus...

MAARJA: See oli nagu projekt. Perfonks.

RIX: Performants.

KRISTEL: Performatiivne vastupanu...

ELMER JAKOVLEV: Jaa, selge, aga millest me räägime? Kas siin on pantvangid või ei ole?

Kommuuni liikmed vaatavad üksteisele süüdlaslikult otsa. Üha rohkem pilke läheb Kristelile. Too hingab sügavalt sisse.

KRISTEL: Ei ole. See oli performatiivne akt ja me palume vabandust, kui see põhjustas reaalselt kahju.

Kui esialgu oli Elmer Jakovlevi hääl ja lähenemine lugupidav, ettevaatlik ja valvas, siis edaspidi kõneleb ta käskivalt ja veidi isalikult.

ELMER JAKOVLEV: Reaalselt kahju? Reaalselt kahju?! Seda käsitletakse reaalse pantvangiolukorrana! Sellest on teavitatud presidenti, meile tuleb kõnesid kogu maailmast!

RIX: Mida?!

ELMER JAKOVLEV: Inimesed vaatavad aknast välja, näevad, et terve politseiprefektuur piirab üht Karlova maja, relvad väljas. Mis te arvate, kui kiiresti selline asi Facebooki üles läheb?

MAARJA: Juba üleval.

ELMER JAKOVLEV: Kallid inimesed, kas ma võin teha järelduse, et te tegite lolli nalja? Te teate ka, mida selline asi tähendab? Pantvangi võtmise eest võib karistada kuni kaheteistaastase vangistusega. Relvaga ähvardamine – avaliku korra raske rikkumine. Veel kuni viis aastat!

Vaikus. Esimesena kogub end Rix.

RIX: Oot, mis asja? Purjus peaga kihutamise ja kellegi sodiks sõitmise eest saab mingi paar aastat tingimisi? Ja sihukese perfonksi eest lähed pooleks eluks trellide taha või?

ELMER JAKOVLEV: Sõltub asjaoludest, sõltub kohtunikust, sõltub tunnistustest, puhtsüdamlikust kahetsusest, paljudest asjadest. Purjus peaga tapmise eest saab ka reaalse vangistuse. Kuulge, noored, kas te tõesti arvasite, et kui te sihite politseid relvataolise esemega ja tekitate pealtnäha pantvangi-olukorra, lõpeb see ainult näpuvibutusega või?

RIX: Me ei mõelnud seda pahasti.

ELMER JAKOVLEV: Issand jumal... Tahtsite teha lihtsalt väikese etenduse, jah? Tagajärgedele üldse ei mõelnud, jah?

MAARJA: Ei mõelnud. Palun vabandust.

ELMER JAKOVLEV: Hea küll. Aga see relv?

Lauri võtab häbelikult välgumihkli välja, Jakovlev võpatab ja ta käsi liigub varjatud relva poole, kuid kui Lauri seda klõpsutab, vajub Jakovlev peaaegu kergendusest kõssi.

ELMER JAKOVLEV: Olete ikka alles... Kuradi kunstnikud. Vaatab noorte loppis nägusid. Parimal juhul saate kaela avaliku korra rikkumise ja aresti oma seatembu eest. Hea küll, soovitan teil nüüd väga hoolikalt järele mõelda, mida te ütlete. Ja eriti soovitan jätta välja sõnad „diskursus“ ja

„perfonks“ või midagi muud sellist. Ma lähen õue ja teavitan kolleege sellest, et reaalselt ohtu pole. Teil on mõned minutid aega, et oma jutud sirgu ajada, seejärel tuleme teile järele. Nii, palun.

Lahkub.

RIX: Nahhui need võmmid, raisk... Milleks neid vaja on?

KRISTEL: Hea küll, las olla. Teeme kiirelt, muidu oleme kuses. Ideid? Marksu? Lauri?

LAURI: Mis ideid siin enam olla saab.

KRISTEL: Haliseda ei ole ka mõtet. Mendil on õigus, et mõtleme mingi ühise loo välja, läheb kergemini.

MAARJA: Sa arvad, et me läheks reaalselt vangi või?

KRISTEL: Ma ei tea! Ma ei oska midagi öelda. Lihtsalt, vend jättis mulje, et pika vangistuse kõrval on muidki variante. No et umbes nii, et rääkige ausalt ära, et tegite lolli nalja ja istute kuu aega arestis. Midagi sihukest. Päril ilma ei pääse.

MAARJA *veidi nutuselt*: Krissu, ma ei taha olla ilma sinuta mingis kuradi kongis. Ma ei maga ükski. Sa tead seda.

Kristel võtab tal ümbert kinni, lohutab teda kõrva sosistades.

RIX: Lauri, mida sa pakud?

LAURI: Midagi ei paku.

RIX: Midagi peab pakkuma. Et läksid lolliks, noh. Kuulsid, et EHA pannakse kinni ja katus sõitis ära, võtsid oma välgumihkli ja tegid nagu sihiks, noh. Siis said ise ka aru, et sitt värk ja siis meie ütlesime, et okei-okei, see ongi selline vastupanuakt. Et nagu vägivallatu vägivald. Et keegi tegelikult viga ei saa. Aga eesmärk oli näidata, kui tähtis on EHA meie jaoks ja kui ramedalt linn meile taha pani. Et see alatus ajaski sita keema.

KRISTEL: Rix, väga-väga tubli. Täpselt seda me ütlemegi. Sest nii oligi. Lauri läks veidi kaugemale, aga mõte oli õige. Mind ei huvita, et need vanakesed läksidki Annelinna keldrisse lolli mängima. Meie oleme EHA ja meie oleme püha viha täis ja kuna Lauri on uus liige, siis me ei tunne teda veel ja ei teadnud, et ta võtab sihukest asja kirega. Ja tema ei taha, et EHA lihtsalt kaob ja see maja lõhutakse maha ja kõik on jälle nii, nagu alati on olnud. Ja ta ei olnud nõus leppima selle reaalsusega, sest alternatiive tema arust polnud.

LAURI: Aitäh sulle, Kristel.

KRISTEL: Mille eest?

LAURI: Et sa sõnastasid selle paremini kui mina oleks osanud sõnastada.

KRISTEL: Noh, ma ei tea, *you're welcome*.

LAURI: Sellega ongi kõik öeldud. Alternatiive pole. Aitäh teile, et jäite siia.

Lauri jookseb järsku trepist üles, kostub klaasiklirin ja siis müதாக. Õuest algab hõikumine ja kisa-kära. Kristel, Maarja ja Rix vahivad üksteisele hetke juhmit otsa, siis tormavad ülemisele korrusele.

RIX: Lauri, raisk!

Lõpp